

УзэхъулІэр фІыщи, къвшхэхъуэр нэхъыфІыжш

2-нэ нап.

Бзылъхугъэм и дуней гуапэ

3-нэ нап.

Иджыри зы тхыльыц1э иджыри зы тхыдэ

3-нэ нап.

4-нэ нап.

Nº131 (24.413)

2022 гъэм щэкІуэгъуэм (ноябрым) и 2, бэрэжьей

Тхьэмахуэм щэ къыдокІ

И уасэр зы тумэнщ

Дэцырхъуей Рузанэ

Дзэм ираджэныр щагъэт

УФ-м зыхъумэжыныгъэмкІэ и министр, Урысейм и дзэм и генерал Шойгу Сергей и унафэм тету УФ-м и щІыналъэхэм щыщагъэтащ цІыхухэм щыщ дзэ къулыкъум ираджэныр.

ДЗЭ къулыкъум зэрыраджэ хъыбарегъащ о тхылъхэр ятхыжыркъым икІи ятыжыркъым. Къэралым и цІыхухэм щыщ дзэ къулыкъум щраджэу щыта ІуэхущІапІэхэр зэхуащІыж, ахэр нэхъапэІуэкІэ зыхухэхауэ щыта лэжьыгъэр яублэж, военкоматым и лэжьакІуэхэу мы Іуэхур зи къалэну

ДяпэкІэ военкоматхэр зыдэлэжьэнур, зэгурыІуэныгъэ зращІылІэнур дзэм къулыкъу щащІэну хуейуэ къэлъаІуэ-

Ди къуэш республикэхэм

Налмэсыр утыку йохьэ

АДЫГЕЙ. Щэкіуэгъуэм и 3-4 махуэхэм Улан-Батор щекІуэкІынущ Урысеймрэ Монголиемрэ я щэнхабзэхэм теухуа зэхыхьэ. Абы хэтыну ирагъэблэгъащ Лъэпкъ къафэмкІэ «Налмэс» къэрал академическэ ансамблымрэ Красноярск къэрал академическэ ансамблымрэ.

КЪЭФАКІУЭ гупхэм зэгъусэу зыхуагъэхьэзыращ зэхы хьэшхуэм. Абыхэм ятыну концертым хагъэхьащ «ЗэхуэкІуэ» адыгэ къафэжьыр, хэхэс адыгэхэм я къафэр, Сыбыр къафэр, нэгъуэщІ куэди.

Улан-Батор Щэнхабзэмкіэ и уардэунэм щекіуэкіыну кон-цертыр щэкіуэгъуэм и 4-м сыхьэт 13.00-м эфир занщіэкіэ къатынуш.

Зэхыхьэр къызэрагъэпэщащ Урысей Федерацэм Щэнхабзэмкіэ и министерствэм, Монголием Щэнхабзэмкіэ и министерствэм, Урысейм и Посольствэу Монголием щыІэм

ЗыгъэпсэхупІэхэм я сурэт

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭРДЖЭС. «Кавказ РФ»-мрэ «Марка» компаниемрэ дяпэкіэ пошт маркэщіэхэр къыдагъэкіынущ Кавказ Ишхъэрэм и щІыпіэ дахэхэр тету.

- «Архъыз», «Іуащхьэмахуэ» зытет пощт маркэщІэхэр куэд дэмыкІыу къэфщэхуфынущ. Ахэр пэщІэдзэ яхуэхъунущ дяпэкіэ Кавказ Ищхъэрэм и зыгъэпсэхупіэхэмрэ нэгузегъэужьыпіэхэмрэ тету къыдагъэкіыну маркэщіэхэм. Мы махуэхэм дунейм къытехьэнущ апхуэдэ мини 100», - жиlащ «Кавказ РФ»-м и генеральнэ унафэшІ ТІымыжь Хьэсэн.

«Кавказ РФ»-мрэ «Марка» компаниемрэ я мурадщ Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІыналъэм и адрей щІыпІэ цІэрыІуэхэри мы проектым хагъэхьэну. Псалъэм къыдэкІуэу жыпіэмэ, 2023 гъэм «Ведучи» курортымрэ Минеральные Воды щыі зыгъэпсэхупі эхэмрэ я сурэтхэр къыдэкі ынущ.

Нэхъ пасэу Іуащхьэмахуэ лъапэ щыф Іадзащ пощт ашык нэхъ лъагэ дыдэу къалъытэр. Иджы Гарабаши ирыбогъэхыф открыткэхэмрэ тхыгъэхэмрэ. Пощт ашыкым илъхэр тхьэмахуэм тІзу кърехри, зэбгрегъэх пощтзехьэм.

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

сыхьэтым» хыхьэу, КъБР-м и Парламентым щытепсэлъыхьащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и автомобиль гъуэгузэрырагъэфіакіуэм. Абы теухуауэ зэlущlэм къыщыпсэлъащ КъБР-м транспортымрэ гъуэгу ІуэхухэмкІэ и министр Дыщэкі Аслъэн.

АБЫ зэрыжиlамкlэ, республикэм и гъуэгухэм зегъэужьыным хухах мылъкум иужьрей илъэсхэм къазэрыхэхъуам и фІыгъэкІэ зэлэжьыну Іуэхухэри нэхъыбэ хъуащ. Зэбгъапщэмэ, 2018 гъэм гъуэгухэм трагъэкІуэдар сом мелард 1,8-рэ хъууэ щытамэ, 2022 гъэм сом меларди 4,2-м щІрагъэгъуащ (федеральнэ бюджетым къыхэкlayэ сом мелард 1,14-рэ, республикэм и мылъкуу сом меларди 3,06-

2019 гъэм къыщыщІэдзауэ автомобиль гъуэгуу километр 800 зи кІыхьагъ зыхуей хуагъэзащ, километр 200 къызэщІэзыубыдэ гъуэгу Іыхьэ ягъэнэхуащ. КъищынэмыщІауэ, лъэс зекІуапІэхэм, гъуэгу зэпрыкіыпіэхэм елэжьащ, дамыгъэхэр зыхуэфащэ щІыпІэхэм щагъэуващ.

2022 гъэм зэфІагъэкІам къыщытеувыІэм, министрым къыхигъэщащ гъуэгу лэжьыгъэхэм мы илъэсым хухаха КъищынэмыщІауэ, Іуэхухэр зэрыщрагъэкІуэкІар. хэха зыхуащІхэм ящыщщ

лэжьыгъэхэр мы гъэм ирагъэкІуэкІ «Гъуэгу шынагъуэншэхэр» лъэпкъ Іуэхум, ГЪЭVЖЬЫНЫМКІЭ ЩІЭГЪЭКЪVЭН хъун» федеральнэ проектым, «Къуажэхэм зегъэужьын» и къэрал программэм, «КъБР-м транспорт ІэнатІэм зыщегъэужьын» къэрал программэм япкъ иткІэ. А Іуэхуахъшэр мы зэманым процент 93-кіэ ягъэзэщіащ.

КъайхъулІа лэжьыгъэхэм теухуауэ щапхъэ къыщихьым, ДыщэкІ Аслъэн апхуэдэу къигъэлъэгъуащ Налшык - Май щІынальэ автомобиль гъуэгум хиубыдэ, Налшык къалэм и гъунапкъэхэм хыхьэ Къэбэрдей уэрамым ирикІуэ километри 4.65-р зэрызэрагъэпэшыжар, Шэджэм ЕтІуанэ - Булунгъуэгум щрагъэкіуэкіа Іуэхухэр.

Къуажэхэм зегъэужьыным хэкіа сом мелуан 430-м щіи- гъэкіуэдар - Лениным, Кулие- кіэ, гъуэгум тет машинэхэр зэ-

ъуэгухэм зэрелэжьыр къапщытэ

гъумкіэ зэрагъэпэщыжащ ав- вым, Щоджэнціыкіум я протомобиль гъуэгуу 8. Ахэр щІы-пІэкІэ хуозэ Гундэлэн, Шэджэм Етіуанэ, Урыху, Анзорей, Интернациональнэ, Бабугент, Ново-Ивановскэ къуажэхэм. щэкіуэмылъкум и фіыгъэкіэ щіына- гъуэм иджыри гъуэгу Іыхьилъэ, щіыпіэ мыхьэнэ зиіэ тіым лэжьыгъэхэр щызэфіагъуэгу Іыхьи 100-м щІигъум гъэкІынущ, Шэджэм Ищхъэрэрэ Хъущтэ-Сыртрэ хуэзэу.

«ЩІыналъэ, щІыпіэ мыжылагъуэхэмрэ хьэнэ зи з автомобиль гъуэгузыгъэпсэхупіэхэмрэ екіуаліэ хэм зегъэужьынымкіэ щіэгъэкъуэн хъун» федеральнэ проектымкіэ гъуэгу километр 29-м нэблагъэм сом мелуан 477-м щІигъу къызэщІэзыубы-«ЩІыналъэ, щІыпІэ мыхьэнэ да лэжьыгъэ щрагъэкІуэкІащ. зиІэ автомобиль гъуэгухэм зе- Абы хиубыдащ Налшык къалэм и у *г*эрамхэм щыщу

метри 5-м нэблагъэ. ДыщэкІым къызэрилъытэмкІэ, къалэнхэм зэрыпэлъэщам и фІыгъэкІэ, гъуэгу Іуэхухэм текlуэдэнур 2022 гъэм и кІэм сом меларди 5-м нагъэхэм текІуэдэну къагъэлъэгъуа сыну Іэмал яІэщ. Абы къикІращи, КъБР-м и Іэтащхьэм къигъэува къалэнхэр ипэ иту, 2024 гъэм ирихьэлізу, зэфіагъэкІыфынущ.

ЩІыпіэ гъуэгухэр зэгъэпэщыжынми мылъку хухэхыныр Туэхугъуэ нэхъыщхьэхэм ящыщщ. Абы теухуауэ щІыналъэ гъуэгу фондым 2021 - 2022 гъэхэм къыхагъэкІа субсидиехэмрэ федеральнэ бюджетым къиутІыпщахэмрэ зэхэту сом мепарди 2-м щІигъуащ.

Министрым жи ащ абы и нэтеухуа къэрал программэмкІэ хъыбэр республикэм и къала- щІыкІэм. Абы къыхигъэщащ федеральнэ бюджетым къы- щхьэм и уэрамхэм зэрытра- асфальтыщІэр щытралъхьэ-

Мэлбахъуэм, спектхэм, Кировым, Тэрчокъуэм, Къаныкъуейм я уэрамхэм, Къэбэрдей, Профсоюз уэрамхэм, нэгъуэщІхэми.

Апхуэдэуи ахъшэкІэ зыщІагъэкъуащ Прохладнэ къалэм Головком и цІэр зезыхьэ уэрамыр, Тэрч, Май, Тырныауз къалэхэм я уэрам нэхъыщхьэхэр щызэрагъэпэщы-

2022 гъэм и кІэ пщІондэ километри 180-м щІигъу автомобиль гъуэгум и щытыкІэр мардэхэм тету ирагъэф эк Іуэнущ. КъищынэмыщІауэ, зэрагъэпэщыжынущ автомобилхэм хухэха лъэмыжхэр (километри 134-м нэблагъэр). Гъуэгу километр 70-р уэздыгъэкІэ къагъэнэхунущ, гъуэгум кІэлъыплъ камерэу 50 ф адзэ-

АдэкІэ зэлэжьынухэм къыщытеувыІэм, министрым къыхигъэщащ тегъэщіапіэ зэращІынур 2022 гъэм мэкъуауэгъуэм и 2-м УФ-м и Президентым ищІа пщэрылъхэм тету, 2023 - 2027 гъэхэм гъуэгухэм зэрелэжьынур къыщагъэлъэгъуа програм-

Зэјущјэм щытепсэлъыхьащ гъуэгу лэжьыгъэхэр къызэгъэпэщыным епхауэ щыІэ гугъуехьхэми. КъБР-м и Парламентым и УнафэщІ Егоровэ Татьянэ щізупщіащ уэшхыпс илъэдапІэхэм я щхьэтезэрызэрагъэпэщыж

рызэтригъэхьэр, шынагъуэншагъэм зэран зэрыхуэхъур. Дыщэкіым жиіащ апхуэдэ щхьэтепІэхэр асфальтыр тралъхьа нэужь, абы и лъагагъым хуэдиз дыдэу зэрагъэтІылъыр, гугъуехь гуэрхэр

къыхэкІмэ, ахэр зи къалэн Іэ-

натІэхэр зэгъусэу а Іуэхум

зэрелэжьыр. Егоровэр къытеувыІаш щіымахуэр гъуэгухэм я фіагъым зэран зэрыхуэхъум, машинэ зэжьэхэүэхэр нэхъыбэ зэрыхъум, республикэм и муниципалитетхэм а піалъэм зэрызыхуагъэхьэзырым.

къызэра Лъэмыжхэр пщытэм теухуа упщІэ къиІэтащ КъБР-м и Парламентым ЛэжьыгъэмкІэ, социальнэ по литикэмрэ узыншагъэр хъумэнымкІэ и комитетым и унафэщІым и къуэдзэ Безгодькэ Владимир. Министрым жиlащ республикэм и лъэмыжхэр псори къызэрапщытар. Ныкъусаныгъэ гуэрхэр зиlэхэри щыlэщ, ауэ шынагъуэ зыпылъ абыхэм мы зэманым яхэткъым.

КъБР-м и Парламентым Промышленностымкіэ, транспортымкіэ, связымрэ гъуэгу ІэнатІэмкІэ и комитетым и унафэщІ Байдаев Сэлихь жиlащ «Кавказ» Р - 217 федеральнэ гъуэгум хиубыдэ лъэмыжхэр ТыхьиплГу гуэшын хуейуэ къызэрилъытэр.

Депутатхэм къаІэта Іуэхухэр къэлъытауэ, гъуэгухэм я щы зэрырагъэфІэкІуэну тыкІэр шІыкІэр ягъэбелджылащ.

КъБР-м и Парламентым и пресс-Іуэхущіапіэ.

Бжыгъэхэм къагъэлъагъуэ

Нобэ псом нэхърэ нэхъ зэІэпахыу цІыхубэм яІурылъ псалъэщ «дыщэ мелардыр» - жызыІэн хуейм еутІыпщ, абы куууэ хэгупсысыхь куэд ар зраіуэкіхэм къахэкіынри фізщшіыгъуейщ. Аращи, ціыхур зыуи къизымыдзэ, іуэху еплъыкіэ іущкіи зыри зыпэмыувыж бжыгъэгъэлъагъуэхэм я щхьэм къищхьэрыуэ хьилэшыр зауэбанэрэ пандемиек і э щіагъэбыдэж.

ЦІЫХУМ сытри пхуещіэнущ: зы лъэныкъуэмкіэ зи налъэ къудейр пхуэмыгъэкІуэдыжыну полимер пкъыгъуэхэр къыщыщІагъэкІ, уи фейдэ хэлъщи; адрей лъэныкъуэмкІэ къыщыскъэ ар а цІыху дыдэхэм езыгъэшхыжыр. Гъуни нэзи имыІэу ар телэжьэнущ а пкъыгъуэ гуемыІухэм я кІэрыхур езы цІыхум егъэшхыжыным, щыгъыну щегъэтІэгъэжыным, вакъэ къудейуэ лъэм фlегъэлъхьэжыным. A тІум я зэхуакум хъыбарегъащІэ ІэнатІэхэр къыдоувэж, каналищ зэгъусэу узэдеплъамэ, зым жиlам адрейр пэувыжрэ тіуми жаіэми зыри къимыкіыу - Іуэхур а зэрыкіуэм тету кіуэнущ, уеблэмэ къежьапіэр ціыхур армырауэ шэч

Дэнэ къыщежьар 2050 гъэм ирихьэлІэу дуней псом щахуэмыгъэшхэжынкІэ хъуну зытешыныхь а меларди 9-р?

Толстой Лев и ліыхъужь Безухов Пьер зэрыжиіащи, «апхуэдиз залымыгъэр зумыхьэу, сыт хуэдэ Іуэху зэхуэмыхъури мамыру пхузэфІэгъэкІынущ», ауэ абы хуейр хэт? Адыгэ щІалэжьым зэрыжиІауэ, «къалъыхъуэр къау-

Зэрыжа Іэххэщи, 2050 гъэм ирихьэл Іэу дуней псом ц Іыхуу гетым я бжыгъэр меларди 9-м нэсынущ. Апхуэдизыр бгъэшхэн щхьэкіэ нобэ диіэ ерыскъыхэкіхэм хуэдэу процент 70-кІэ нэхъыбэ къыщІэгъэкІын хуейщ. Ягъэлъагъуэ бжыгъэхэми уагъэгупсысэ: къапщтэмэ, къэрал зызыужьахэм зы илъэсым хуэзэу зы цІыхум ерыскъыхэкІыу килограмм 900 къыщылъос, абыхэм къакІэрыху къэралыгъуэхэм а бжыгъэр хуэдитікіэ щынэхъ мащіэщ - килограмм 460-рэ. Иужь дыдэу (2016 гъэм) ирагъэкіуэкіа къэхутэныгъэхэм къызэрагъэлъэгъуамкіэ, ціыху мелуан 815-м нэблагъэр мэжэщІалІэщ. Абы щыщу мелуан 489-р зауэ (ин-ціыкіуми) щекіуэкі щіыпіэхэм щопсэу

Дуней псом зы илъэсым хуэзэу ерыскъыхэк зэмытlэужьыгъуэу тонн меларди 4 къыщыщlагъэкl. Ар зы цІыхум хуэзэу ягъэлъагъуэ бжыгъэм тепщІыхьмэ, яхуэмыгъэшхэжыр гурыІуэгъуащэкъым, а Іуэхум теухуауэ ООН-м ерыскъыхэкІымрэ мэкъумэшымкІэ и зэгухьэныгъэм нэгъуэщІ зы лъэныкъуэкІэ щригъэкІуэкІа къэхутэныгъэхэм жыжьэу я гугъу тщІынкъыми. Къэралыгъуэ зызыужьахэм кІэ дгъэзэжынщи, зы илъэсым хуэзэу сом мелард 680-рэ и уасэ ерыскъыхэкі щыхыфіадзэ е и піалъэр щокі, зыужьыныгъэмкІэ абыхэм къакІэрыхухэм деж ар сом мелард 300-м щынос. Абы и Іыхьэ пліанэмкіэ ціыху мэжэщіалізу мелуан 900-м нэблагъэр хуиту яхуэгъэшхэнущ.

ЩыІэщ нэгъуэщі бжыгъэ гъэщіэгъуэнхэри: дуней псом илъэс къэс гуэдзу (цІыхур махуэ къэс зыхуей фошыгъур, прунжыр, кІэртІофыр хэмыту) тонн мелуан 760-рэ, нартыхуу тонн зы мелард къыщрахьэлІэ, абы щыщу процент 30-м щІигъур нэгъуэщІ къэралыгъуэхэм иращэ. Нобэм къэс абыкіэ бжышпэр яіыгъащ Америкэм и Штат Зэгуэтхэм, Голландием, Германием.

Ди къэралым и зэф!эк!хэмк!э духынщи, мы гъэм Уры сейм гъавэу тонн мелуани 148-рэ къыщрахьэлІэжащ. Абы щыщу тонн мелуан 84-р гуэдзщ, нартыхур тонн мелуан 15-м щІегъу. НартыхумкІэ дуней псом мы илъэсым бжьыпэр щаубыдащ Бразилиемрэ (тонн мелуани 125-рэ) Аргентинэмрэ (тонн мелуан 55-рэ)

Къэбэрдей-Балъкъэрыр а псом яхэуващ гъавэхэкlыу тонн мин 236-кlэ. Абы щыщу тонн мини 137-м щІигъур нартыхущ. Фигу къэдгъэкІыжынщи, нэгъабэ ди республикэм гъавэу щыІуахыжауэ щытащ къалэн зыщащІыжа тонн зы мелуаныр.

ЖАНХЪУЭТ Музэ.

Шэрэдж щІыналъэм илъэс 80 ипэкіэ щекіуэкіа зауэ гуащіэхэр ягу къагъэкІыжу Къэщкъэтау къуажэм иджыблагъэ фэеплъ пэкіу щекіуэкіащ.

АУШЫДЖЭР (Дыгъужьыкъуей), Жэмтхьэлэ (Къуэжьыкъуей Ипщэ), Къэщкъэтау къуажэхэм я Іэгъуэблагъэм 1942 гъэм жэпуэгъуэм и 29 - 31хэм зэхэуэшхуэхэр щекіуэкіыгъащ. Мыбдеж щызэхуэзат 37-нэ дзэм и фочауэ дивизэ хэхам хиубыдэ дзэпакіэмрэ нэмыцэ зэрыпхъуакіуэхэм я танкыдзэмрэ. Ужьыхи зэпыуи имы-Іэу махуищкіэ екіуэкіа зауэм Дзэ Плъыжьым щыщ зауэлІ щищым щІигъу хэкІуэдащ. Архив тхылъымпІэхэм къызэрыхэщымкІэ, абыхэм я нэхъыбэр хъыбарыншэу кІуэдащ. Илъэс 80 ипэкІэ Шэрэдж псыхъуэм щекІуэкІа зауэм и тхыдэмрэ абы хэкІуэдахэм я Іуэху къызэрекІуэкІамрэ зэхигъэкІыну иужь итщ «Дунейм ехыжахэм я цІэр - дунейм тетхэм я гум» фіэщыгъэ дахэр зиіэ тхылъыр зи Іэдакъэ къыщІэкІа Уянаев Виктор.

«Шэрэдж щіыналъэм щекіуэкіа зауэ хьэлъэхэм зи шхьэ хэзылъхьа щІалэхэр щІэзэуари, я псэр щІатари къащІэхъуэ щІэблэм нобэрей махуэхэр мамыру къагъэщІэн щхьэкІ́эщ. Къэщкъэтау къуажэм дэт къуэшыкхъэр лъэпкъ 17-м къахэкІа щіалэхэм я иужьрей увыіэпіэ хъуащ. Абыхэм къащ Іэхъуахэмрэ я Іыхьлыхэмрэ нобэ шІыпІэ куэдым зэбгрыдзауэ щыпсэуми, хамэ къэралхэм къыщыхутахэр яхэтми, я адэхэмрэ адэшхуэхэмрэ здыщІэлъ щІыпІэр ябгынэркъым, ТекІуэныгъэм и махуэ щІагъуэ дэмыкІыу къокІуэ», жи ащ Уянаев Виктор.

1942 гъэм Шэрэдж щІыналъэм зи

Хэку зауэшхуэм хэкіуэдахэр ягу къагъэкіыж

псэр щІэзыта щІалэхэм я хъыбар пэжыр абыхэм я Іыхьлыхэм къащащ лъахэхутэм и фіыгъэкіэ, я кіуэдыкіэ хъуамрэ щыщіалъхьа щіыпіэхэмрэ зрагъэщіащ. Уянаев Виктор езым и жэрдэмкІэ СССР-м ЗыхъумэжыныгъэмкІэ и министерствэм и Архив нэхъыщхьэм къэхутэныгъэ лэжьыгъэшхуэ щригъэкІуэкІащ 2013 гъэм, Шэрэдж танк зэхэуэм хэта зауэліхэмрэ дзэзешэхэмрэ я ціэ-унагъуэціэхэр зэхигъэкіащ.

Къэщкъэтау къуажэм дэт къуэшыкхъэм 1980 гъэм фэеплъ трагъэувауэ щытащ. Шэрэдж танк зэхэуэм хэкІуэдахэм я хьэдэр Къэщкъэтау къуажэ дыхьэпІэм деж 2013 гъэм щыщІалъхьэжащ. ТекІуэныгъэр илъэс 80 щрикъум ирихьэлІэу Къэбэрдей-Балъкъэрым и Правительствэм и фіыгъэкіэ абдеж фэеплъ скъарышхуэ щагъэувыжащ, Дзэ Плъыжьым хэта зауэлІ икІи дзэзешэ

350-м я цІэ-унагъуэцІэр тету. Ліыхъужьхэм я фэеплъыр ямыгъэкІуэду, мы щІыпІэм цІыхухэр къыщызэхуос махуэшхуэ, фэеплъ зэlущіэхэр щыщрагъэкіуэкікіэ. Ар зэхуэсыпі зэрыщытым и фіыгъэкіэ, сыт щыгъуи зэлъыlухащ, къабзэщ. Фэеплъым и екlуэлlапlэхэр зэlузэпэщщ, тетІысхьэпІэхэр екІуэкІыу щытщ, зи щхъуантІэгъуэ имыкІ къэкІыгъэхэр куэду щагъэтІысащ, Іэгъуэблагъэр жэщкІэ къэзыгъэнэхуну уэздыгъэ пкъохэр ягъэуващ. Фэеплъ скъарыр зыдэт пщ ант Гэр гъущ Г хъаркіэ къэщіыхыыжащ.

Пэкіум къэкіуахэм яхэтащ Ковтун Леониди. Абы къэрал къулыкъущТапІэхэми, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэми, лъахэхутэхэми фіыщіэ яхуищащ зауэм хэкіуэдахэм я фэеплъыр хъумэным ехьэліауэ зэфіаха лэжьыгъэшхуэм папщІэ. «Къуэшыкхъэм узэрыТуплъэу къыбгуроТуэ ар махуэщІ е фэеплъ зэхуэс гуэрым щхьэкіэ зэрызэлъыіуамыхар, атіэ сыт щыгъуи гулъытэ игъуэту зэрыщытыр. ИхъуреягъкІэ къабзэщи, щіыналъэм и дахагъэм и щіыіунэу къыпщыхъуркъым. адэжьхэм я кхъащхьэм фызэрыхуэсакъым, зэрыхэвмыгъэкІуэдэжым,

фызэрыкІэлъыплъым папщІэ фхуэмыфащэ дахэрэ фіыщіэрэ щыіэкъым. Я цІэхэри фэеплъ сыным къыхэзыускъыкіа жэрдэмщіакіуэхэми фІыгъуэ куэд я гъащІэм хэлъыну сахуохъуахъуэ», - жиlащ зигу къызэфІэна нэхъыжьым.

«Зауэ къыщыхъея махуэр нобэ хуэдэу си нэгу щІэтщ. Дыщыпсэу къалэми абы и Іэгъуэблагъэми къыщыуэ топхэр кІуэ пэтми нэхъыбэ хъурт, цІыхухэр зэрызехьэу, щхьэхьу зэхэзежэу апхуэдэт. Ди адэр унэм къыщІэлъэдэжри жиІа мащІэ тІэкІуращ ар си нэгу къызэрысхущІэгъэхьэжыр: «Партым и унафэкІэ

шахтыр дгъэуэну иджыпсту ды дэмыкіыу хъунукъым, абы иужькіэ икІуэту хуежьа Дзэ Плъыжьым дыкІэлъыщіыхьэжын хуейщ. Сэр щхьэкІэ фымыгузавэ, къэзгъэзэжынш»,

жиІэу псынщІэу зигъэхьэзыру зэрыхуежьар, мис, си щхьэцыр къетхъухыжауэ ліыжь сыхъужащи, сыкъызэфІэмынэу зэ сигу къыдридзеижыркъым. «Хэкум щхьэкІэ», «Лениным щхьэкlэ», «Сталиным щхьэкlэ» жаlэурэ дэкlа щlалэхэм бийр зэрыхагъэщіэнумкіэ апхуэдизкіэ фіэщхъуныгъэ яіэти, ціыхухэми ахэр я фіэщ хъурт, гурэ псэкіэ ящіыгъут, гуащіэдэкікіэ щіэгъэкъуэн яхуэхъурт. БжэщхьэІум ебакъуэщ, къызэплъэкІыжри, ди адэм ди анэм жријат зауэр кјыхь хъуну къызэрилъытэр. «Ди быным дэр фІэкІа зыри къащыжынкъым...», жиlэри щlэкlат. Абы иужькІэ си адэр зэи слъагъужакъым». – ядэгуэшащ Ковтун Леонид и гукъэкІыжхэмкІэ къызэхуэсахэм.

Ковтун Леонид и адэм и щхьэ кърикІуам теухуауэ зыри имыщІэу илъэс ІэджэкІэ къэгъуэгурыкІуащ, ар Уянаев Виктор къихутэу зэхигъэкІыхукІэ. «Си адэр нобэ къэтэджыжауэ, сэри щ алэ ц ык у сыхъужауэ къысщохъу», - жиlащ дадэм, и адэм и цlэр зытет кхъащхьэдэсэм Іэ дилъэурэ.

Фэеплъ пэкіум хэтащ Шэрэдж щІыналъэм ит курыт еджапІэхэм щІэс ныбжьыщІэхэр, абыхэм я егъэджакіуэхэр, ветеран икіи жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм я лэжьакІуэхэр. ЩХЬЭЩЭХЎЖ Инал

adyghe@mail.ru adyghepsale.ru smikbr.ru 🗷 Адыгэ Псалъэ Адыгэ Псалъэ apkbr.ru

УзэхъулІэр фІыщи, къыпхэхъуэр нэхъыф ыжщ

дей-Балъкъэр къэрал университетым и Іэщіагъэліым и щіэныгъэм хэзыгъахъуэ, лэжьакіуэхэмрэ еджакіуэхэмрэ я зэхуэс зэпыу зимыі э егъэджэкі э іэмалхэм, ціыхум и иджыблагъэ екіуэкіащ.

КъБКъУ-м и ІэщІагъэлІхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщі Кобозев Игорь зэрыжиіам- щіым нэхъыщхьэу къилъытащ іэщіагъэлікіэ, зэхуэсым Щіэныгъэ советым хыхьэнухэр щаубзыхуащ, КъБКъУ-м и ректорым и къалэнхэр зыгъэзащІэ Альтуд Юрэ еджапіэм и зыужьыныгъэм ехьэліауэ къапэщылъ Іуэхугъуэхэмрэ зэлэжьын хуей пэхуэщІэхэмкІэ (проектхэмкІэ) и къэпсэлъэныгъэм щедэІуащ, КъБКъУ-м щезыгъаджэхэр 2022 -2025 гъэхэм зэрызэдэлэжьэну зэгуры уэныгъэр къыщащтащ.

Апхуэдэу КъБКъУ-м и ЩІэныгъэ советым зэхуэсым кърихьэлІахэм я нэхъыбэр арэзыуэ хагъэхьащ ДыщэкІ Тимур, Зеленская Оксанэ, Шэрджэс Наталье сымэ. Щыри илъэс Іэджэ щіауэ университеым щолажьэ, егъэджэныгъэми щІэныгъэми ехъулІэныгъэ хъарзынэхэр къыщагъэлъэгъуащ, университетым епха Іуэху зехьэкІэми хуэІэрыхуэщ.

АдэкІэ псалъэр зрата, КъБКъУ-м и ректорым и къалэнхэр зыгъэзащ Алътуд Юрэ тепсэлъыхьащ еджапіэм и зыужьыныгъэм ехьэлІа Іуэхугъуэхэм, университетыр зэлэжь пэхуэщІэхэм, абыхэм кърикІуамрэ иджыри ящІэн хуейуэ къапэщылъхэмрэ. Алътуд Юрэ арэзы техъуэу къыхигъэщащ еджапІэр къызэрыунэхурэ илъэс 90 щрикъум ирихьэлІэу хынми пыщІащ. ИщхьэкІэ зи гугъу ищІа ІэнатІэми, къэхутэныгъэ лэжьыгъэми, жылагъуэм хуаІэ пыщІэныгъэхэми ехъулІэныгъэфіхэр зэрыщызыіэрагъэхьар.

«Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетыр ди къэралым и университет нэхъыфІхэм халъытэ, унэтіыныгъэ щхьэхуэхэмкіэ гие мыхьэнэ зиіэ пэхуэщіэхэм тегъэщіауэ къапщтэмэ, Кавказ Ищхъэрэм ит еджапіэ мэлажьэ. Екіуэкі Іуэхугъуэхэм хэтхэм я нэхъыщхьэхэм я пашэщ. Илъэсищ хъуауэ ди процент 60-м щІигъум я ныбжьыр илъэс университетым 55-нэ увыпІэр Интерфаксым и рейтингым щиГыгъщ, RAEX-м зэрыжиГэм- программэм хыхьэ лэжьыгъэхэр ягъэзэщГэкіэ, Урысейм и университет нэхъыфі дыдэу ну зэрыхуежьэрэ мылъкуу къыхэкіам и 2022 гъэм къалъытахэм 95-нэ увыпіэр ще- процент 90-р КъБКъУ-м и техникэ іэмэубыд. Шэч хэлъкъым - нэхъыфТым дыхущТэ- псымэхэр зэгъэпэщыным, щТэныгъэ лэкъуни, дунейми, къэралми, хэгъэгуми щы- жьакІуэхэм улахуэр етыным, еджапІэм и дијэ пшјэм къыхэдгъэхъуэни хуейш. Дэ диlэщ апхуэдэ lэмал», - жиlащ Алътуд Юрэ.

УнафэщІым и псалъэм къызэрыхэщамкІэ, КъБКъУ-м и зыужьыныгъэм епха прохъыбэм етыным, щІыналъэмрэ къэралымрэ я экономикэ зыужьыныгъэм хуищ хэлъхьэныгъэр гъэбэгъуэным, стратегие мыхьэнэ зиІэ «Лэжьыпхъэхэр-2030» къэрал программэм, Лъэпкъ технологие жэрдэмым, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Жылагъуэ-экономикэ зыужьыныгъэмкІэ и стратегием къагъэув Іуэхугъуэхэр зэфіэхыным хуэгъэпсаш.

Мы лъэхъэнэм университетым къыпэщылъщ къэралым нэхъыф дыдэу къыщалъыта еджапіэ нэхъыщхьэхэм ялъэщіыхьэныр. КъБКъУ-м и техникэ Іэмалхэр егъэфІэкіуэныр, инженер Іэнатіэхэмрэ техникэмкіэ щІэныгъэ лэжьыгъэхэр нэхъыбэ щІыныр, медицинэмрэ пкъыгъуэбэу зэхэт полимер пкъыгъуэхэмкІэ къэхутэныгъэхэр егъэкІуэкІыныр а гуращэм хуэунэтІауэ щытщ. Алътуд Юрэ зэрыжиlамкlэ, а псор университетым къехъуліэнкіэ Іэмал иіакъым «Лэжьыпхъэхэр-2030» стратегие программэм хэмыхьамэ, абы къигъэув Іуэхугъуэхэр зэф Іихыну

щіыщыіэ къалэн нэхъыщхьэми - егъэджэ-

Бэрбэч Хьэтіутіэ и ціэр зезыхьэ Къэбэр- ныгъэм. Альтудыр шэщіауэ тепсэльыхьащ зэфІэкІхэм, и псэукІэм, и щыІэкІэм теухуауэ щыхуей далэм еджэныгъэм хэзышэжын Іэмалхэр къызэрызэгъэпэщыпхъэм. Унафэхэм щІэныгъэ гуэдзэ езыт программэхэм зегъзубгъун икіи егъэфіэкіуэн. Іэшіагъэшіэхэм епха программэщІэхэр зэхэгъэувэн, жылагъуэр зыхуэныкъуэ икІи зыщІэупщІэ ІэнатІэхэр зэхэгъэкІын зэрыхуейр.

«Стратегие мыхьэнэшхуэ иІэщ «Университетымрэ жылагъуэмрэ» зыфІэтща унэтІыныгъэм. Дэ ди къалэнщ щІэныгъэлІ ныбжыыщІэхэмрэ егъэджакІуэхэмрэ защІэдгъэкъуэну, абыхэм я лэжьыгъэр езыгъэф ак уэ Тэмалхэр къахузэд гъэпэщыну, я ІэщІагъэхэм хэдгъэхъуэну. Тщыгъупщэ хъунукъым жэрдэмхэр къыщыхалъхьэ, гупсысэщІэхэр щызэрагъэуІу «Точка кипения» зыфІэтща пэхуэщІэр - абы ди лэжьакІуэхэр зэрешаліэ, лэжьыгъэрэ гупсысэкіэ зы іуэхум гъунэгъу зэхуещі, нэхъыщхьэращи, а лэжьыгъэ псори жылагъуэм епхащ, абы и щыІэныгъэр иригъэф ак уэу, и экономикэм

зригъэужьу», - жиlащ Алътуд Юрэ. «Лэжьыпхъэхэр-2030» программэр къызэрыхалъхьэрэ университетыр стратегие мыхьэнэ зиlэ пэхүэщlэ lуэхугъуитхум епхауэ мэлажьэ, политик жэрдэмипщІым я зэфІэ-Іуэхугъуэшхуэ зэрызэфІахар, егъэджэныгъэ стратегие пэхуэщІэхэм япкъ иткІэ, КъБКъУ-р мы зэманым Гуэхугъуэ 14-м хэтщ.

> «Лэжьыпхъэхэр-2030» программэм цІыху 600-м щІигъу зэрыхэтыр къыхэгъэщын хуейщ. Абы щыщу цІыху 500-м къалэн щхьэхуэхэр я пщэм дэлъщ, цІыхуи 140-р страте-39-м фІэкІакъым. Апхуэдэу жыІэн хуейщ бжыгъэрылъанэ Іэмалхэм зегъэужьыным зэрыхуаутІыпщар.

КъБКъУ-м и ректорым и къалэнхэр зыгъэзащІэ Алътуд Юрэ жиІам и кІэухыу къыграммэр щІэныгъэ нэхъышхьэр цІыху нэ- хигъэщащ сыт хуэдиз ехъулІэныгъэ еджапІэм имыІэми, зыхущІэкъупхъэр нэхъыбэжу зэрыщытыр икІи 2023 гъэм гулъытэ хэха зыхуищТыну Туэхугъуэ зыбжанэм я гугъу ищІащ. Апхуэдэу Альтудым и гугъу ищІащ университетым и шынагъуэншагъэр къызэгъэпэщыныр ІэщІыб пщІы зэрымыхъунум, абы телэжьэн зэрыхуейм, техникэрэ технологиерэ я лъэныкъуэкІэ яІэ Іэмалхэм къазэрыхэгъэхъуапхъэм, электроникэм, еджапІэм бжыгъэрылъанэ Іэмалхэм зезыгъэужь щІэныгъэ-егъэджэныгъэ центр зэрызэгъэпэщыпхъэм икІи къызэрызэІухыпхъэм.

Абы къищынэмыщІауэ, КъБКъУ-м и лэжьакіуэхэмрэ еджакіуэхэмрэ 2022 - 2025 гъэхэм зэрылэжьэну икІи зэреджэну зэгурыІуэныгъэри зэхуэсым щызэпкърахащ. Абы и пэхуэщІэр университетым и сайтым тхьэмахуэ ипэкіэ кърагъэуват, зэіущіэм зэхъуэкІыныгъэхэр щыхалъхьэжщ, еlуэлІапхъэ щхьэхуэхэр къыщыхалъытэщ, еплъыкіэщіэ гуэрхэр халъхьэжри ар къащтащ. ЗэгурыІуэныгъэм и текстыр КъБКъУ-м и сай-Гулъытэ хэха игъуэтащ университетыр тым мыгувэу кърагъэувэнущ.

ГъащІэм ипсыхьа цІыху щыпкъэ

Уемыхъуэпсэнкіэ, **пщіэ хуумы**- замен итри, щіэхуащ и нэ къызыхуикі **щіынкіэ**, **и дуней тетыкіэр умы**- факультетым. гъэщіэгъуэнкіэ Іэмал имыіэу, ціыху телъыджэ ущрохьэлІэ ди жылахъумэ, Іэмэпсымэ къещтэри гъущІ зэпегъавэ е дрелкіэ мэлажьэ. Мы Іуэхум гъэщІэгъуэну хэлъыр Хъусен и ныбжьырщ - дадэр илъэс 92-рэ

ПАСЭУ лэжьыгъэм пэрыхьэн хуей псалъэр ту имыщу къэгъуэгурыкІуащ, сыт и лъэныкъуэкІи Іэпыдз-

лъэпыдз яхуэхъуу. Бийр Къэбэрдей-Балъкъэрым къызэрысар фІыуэ ещІэж Хъусен. ИщІэжынкъэ - абы щыгъуэ илъэс 12 хъурт. Нэмыцэ офицериті къыщыувыіащ я унэм, пэш нэхъ инри абы щІэт гъуэ-лъыпІэхэри яубыдащ. Я унагъуэм щІэс цІыхуибгъур: и адэ-анэр, и къуэшищыр, и шыпхъуищыр адрей пэш зыгуэрхэр ираубгъуэрэ жэщым щыжейуэ. Нэмыцэ офицерхэм я зэран къекlакъым унагъуэм, ауэ румынхэр къащысхьакъым: я джэдхэр фашхащ, я бжыхьыр якъутэурэ пхъэ гъэсын ящІащ.

Фашистхэр дахужа нэужь, еджэным щІидзэжащ Нафіэдзокъуэхэ я щіалэ цыкіум. Япэщыкіэ классиплі еджапіэр къиухащ «тху» защізу, иужькіз жьыгъэм хишэну, и нэіэ ятригъэтыну классибл школри курыт еджапІэри къызэринэкІащ.

Унагъуэм яІэт зы шыгу: я пщІэгъуалэр абы щіэщіауэ пенсэм кіуэхункіэ исащ и къуитІыр, ауэрэ, школыр къыщиухым ирихьэлІэу, чэзур къылъысащ Хъусени. Зы махуэ гуэрым, губгъуэм гуэдз кърашыжу гъуэгу здытетым, щІалэщІэм зыкъыхуегъазэ и куэдрэ уисыну уи гугъэ? Уеджэну уи мурадкъэ?» Школыр фІы дыдэу къэзыуха щіалэщіэм и «уіэгъэм» къыщытеІэбэм, екъуэдийри, Хъусен макіуэ Налшык икіи урысыбзэмрэ адыгэбзэмрэ илъэситікіэ щыхурагъаджэ пединститутым и къудамэм щІотІысхьэ. Ар къеух, ауэ абыкІэ и гур загъэркъым НафІэдзокъуэм. Пединститутым и завучхэм ящыщ зым деж щІохьэри йолъэІу щІэныгъэ ищхьэ хьейри, пэроувэ и ІэнатІэщІэм. къозыт факультетым игъэкІуэну. ЗдэкІуам щІалэм и мурадыр къыдеІыгъ. Ауэ абы щІэтІысхьэн папщІэ зы экзамен итыжын хуейт литературэмкіэ. Арати, мазэ псокІэ общежитым шІэсу Хъусен щ иджык ащ классикэр: Толстхыгъэ цІэрыІуэхэр. И чэзур къэсщ, эк- къыхэкІыу еджакІуэхэм ящыщ куэд

ЩІэныгъэ нэхъыщхьэ зригъэгъуэта

нэужь, 1956 гъэм Нафіэдзокъчэр гъузхэм. Апхуэдэщ Малкэ къуажэм къокіуэж я жылэми, урысыбзэмрэ **щыпсэу Нафіэдзокъуз Хъусен. Ар** литературэмкіэ школым щригъэджэн **ноби жыджэрщ: мэкъу пеупщі,** щіедзэ. Илъэситху докіри, завучу хадэр зэрехьэ, джэд егъашхэ, хуей ягъэув. Ауэ и урокхэр іэщіыб ищіыркъым: ныбжьыщІэхэм урысыбзэр фІыуэ яригъэщІэн, езыр хьэщыкъ зыщІа литературэм еджакІуэхэр дригъэхьэхын папщіэ Іэмалу щыіэр къегъэсэбэп. Тхакіуэ ціэрыіуэхэм я сурэтхэмкіэ, я Іэдакъэщіэкі нэхъыфіхэр зэрыт тхылъымпІэшхүэхэмкІэ пэхъуат щыціыкіум: и адэ къуэшым бын шыр егъэщіэращіэ. Апхуэдэу и иІэтэкъыми, абы иратри илъэсих предметым пыщІа фильмхэр къафіэкіа и мыныбжьу губгъуэ пщыіэм хуишэурэ ныбжьыщіэхэм ярегъэтесащ іэщ ихъумэу. Нэхъыжьхэм я лъагъу. Уеблэмэ Дзэлыкъуэ районым апхуэдэ киноуэ яІэр фІэмащІэу, Бахъсэн кІуэурэ абый зыкъом къришаш.

НафІэдзокъуэр сыт щыгъуи хущІэкъуащ ныбжьыщІэхэм я щІэныгъэр нэхъ куу ищІыну, предметхэм дригъэхьэхыну, я гур къихьэхуну, нэхъ гъунэгъу зыхуищІыну. ЕджакІуэхэр къыщаутІыпщ зыгъэпсэхугъуэ зэманхэр ныбжьыщ эхэм я дежк эгукъинэжу зэрищІыным иужь итт: мызэнэхъ ціыкіум щіэсащ, ятіэ лъэгум мытізу ахэр нэгузегъзужьакіуэ, зыплъыхьакІуэ ишащ Налшык. Псыхуабэ. Есэнтіыгу, Кисловодск (Нартсанэ) къалэхэм, музейхэм, кинотеатрхэм.

60 - 70 гъэхэм район школхэм къыщызэрагъэпэщу щытащ, губгъуэм щагъэлэжьэн хьисэпкІэ, класс нэхъыжьыІуэхэм щІэсхэр зыхагъэхьа бригадэхэр. Малки апхуэдэ гуп къыщаугъуейм, ныбжьыщ эхэр колхоз лэи пщэ къыдалъхьэ Хъусен. ЕджакІуэхэр нэхъри тригъэгушхуэн папщіэ, Нафіэдзокъуэм еджакіуэ къэс къахузэІуригъэхауэ щытащ «Лэжьыколхозым хуэлэжьащ илъэси 113-кlэ гъэ тхылъкlэ» зэджэ дэфтэр цlыкlyпсэуа и адэ Жыкъуэ, итІанэ шыгум хэр. Абы иратхэрт махуэм щхьэж зэфІигъэкІа лэжьыгъэр зыхуэдэр. ИкІи зыр зым пеуэу я Іуэху Іыхьэр

ирахьэкіащ еджакіуэхэм. И Іуэхур хъарзынэу зэтригъэувауэ, ныбжьыщІэхэр иригъаджэу, завуч гъусэм - гъавэ хъумапІэм щылажэ къалэнри и пщэ дэлъу илъэс 20-м Токъмакъ Тlалэ: «Хъусен, мы шыгум щlигъукlэ eklyэкlayэ, зы махуэ гуэрым НафІэдзокъуэр иреджэ районым и Іэтащхьэми къыжреІэ я жылэм къыщызэlуах профтехучилищэм и директору ягъэкІуэну унафэ къы-зэращтар. Абы щагъэхьэзырынут ІэнатІэ зэхуэмыдэхэм щылэжьэну сантехникхэр, пхъащІэхэр, дэрбзэрхэр. Сыт ищІэнт, а зэманым, 70 гъэхэм, парт унафэм уебакъуэ хъунутэкъыми, и Іэщхьэлъащхьэр дре-

- Япэ илъэсхэм хуабжьу гугъу сригъэхьащ еджапІэмрэ общежитымрэ къэзыгъэплъ котельнэм, - игу къегъэкІыж Хъусен, - ар джабэ нэкІум кІэ-рытт, зейр ПМК-рт. Уэсышхуэ къесмэ е жьыбгъэшхуэ къепщэмэ, кlaпсэхэр той, Шолохов сымэ, нэгъуэщІхэми я зэпычырти пэшхэр щІыІэ хъурт. Абы • ДифІ догъэлъапІэ

кІуэсэжырт я унэ - хэти Бахъсэн, хэти сщіэнт, я деж сыкіуэурэ лъэіулъэщкіэ ней фіыгъуэр къызэуэліауэ къысщІэрыщІэу зэхуэсшэсыжын хуей хъурт. Училищэм и унафэщ у илъэс 20-м щІигъукіэ сылэжьащи, си щхьэ сыщытхъужу къыфщремыхъу, апхуэдиз зэманым къриубыдэу зы щІэпхъаджагъэ къыщыхъуакъым ди деж.

пашэу илъэс 23-кІэ лэжьауэ, Дзэлыкъуэкъуажэ къыщызэТуаха, механизаторхэр щагъэхьэзыр апхуэдэ дыдэ лъагъу къыщ ыхьэхэр ирегъэплъ. еджапІэм Хъусен Іэпхъуэн хуей мэхъу и щІалэгъуалэ гупыр щІыгъуу. Ар унэшхүэт, ныбжыш дэхэр яхуригъэкъуртэкъым. Училищэм и зы къудамэ кърат «мыбы щебгъэджэнущ» жари. Пэшхэр зэвт, хъыджэбз ціыкіухэм я ІэшІагъэм зыщыхуагъэхьэзырын цех къыщызэІупх хъунутэкъыми, уадэшхуэ къищтэщ, еджакіуэхэр зыдигъэ-Іэпыкъуурэ пэшхэм я зэхуаку дэт блынхэр дикъутыкІри, цехитІ зэригъэпэщащ. Зыр зэрыдэ машинэщіэкіэ иузэдащ, адрейм щІигъэувэн иІэтэкъыми, Налшык дэт 5-нэ профтехучилищэм къыщигъуэтащ машинэжь ныкъуэкъутэ зыкъом. ИтІанэ Псыхуабэ кіуэщ, зэрыдэ машинэхэр зэгъэпэщыжынкіэ Іэзэ гуэр къришри, я Іуэхур хъарзынэу зэтриухуащ. Ауэ мазэ зы-тіу нэхъ мылэжьауэ, и цех нэхъыфІри и машинэщІэхэри Іахыу нэгъуэщіым щратым, Іэнатіэм къыіукіри пенсэм кІуащ.

шышІэдзауэ лажьэу зи гъашІэр къезыхьэкІа лІыр Іуэхуншэу тІысыжакъым. Я къуажэм, Малкэ, къыщызэрагъэпэща Нэхъыжьхэм я советым и тхьэмадэу хахащ. А ІэнатІэми лъэкІ къыщигъэнакъым Хъусен: жылэр тэмэму къэгъуэгурыкІуэн, цІыхухэм я Іуэху дигъэкіын папщіэ, гугъу зри-

гъэхьаш, чэнджэш шхьэпэкіэ къуажэ Іэтащхьэхэми цІыху къызэрыгуэкІхэми ядэгуашэу.

Дэтхэнэ зы егъэджакІуэми ещхьу, Хъусен щогуфІыкІ, ин ирохъу и гъэсэн ныбжышІэхэр гъуэгу тэмэм теувауэ, абыхэм ціыху ціэрыіуэ къахэкіауэ къишјама

- Сэ езгъэджахэм яхэтщ си мызакъузу, къуажэри, районри, республикъуэу, къуажэри, раионри, республикэри зэрыгушхуэ хъун ціыху ахъырзэманхэр. Псалъэм папщіэ Махуэлі Алим: щіалэ сабыру, жыіэдаіуэу, фіыуэ слъагъуу сіыгъ классым щіэсащ. Афганистаным щызэуа 9-нэ ротэ ціэрыіуэм и командиру щытар Алимщ. Апхуэдэу сэ езгъэджащ Дзэ-лыкъуэкъуажэ дохутыру щылажьэ-хэу Лъэнкіэпіашэ Мухьэрбий, абы и къуэш Зубер, тху защІзу ди школыр къиухащ Къэбэрдей-Балъкъэрым щыхь зиіэ и егъэджакіуэ Кіуэкіуэ Залинэ - а Іэщіагъэм ирилажьэхэм ящыщу ар районым щынэхъ Іэзэ дыдэхэм хабжэ, 3-нэ школым и директор Къущхьэ Валерэ, абы и шыпхъу Хьэ-Іишэт, ари фІы дыдэу еджащ, и гъэсэнхэм ятопсэлъыхь Хъусен. - Куэд мэхъу ахэр, дэтхэнэр жыпіэн. Уи фіэщ Шэджэм, хэти нэгъуэщІ къуажэ. Сыт зэрыхъун, абыхэм сащыхуэзэкІэ дуewlundp

Малкэ къуажэм, я лъэпкъым, тхыдэм ятеухуауэ НафІэдзокъуэм тхыгъэу, сурэту иІэмкІэ зы музей къызэІупх хъунущ. Куэд щІауэ ахэр зэхуехьэс нэхъыжь Іумахуэм. Уасэ зимыІэ Я жылэм дэт профтехучилищэм и хъугъуэфІыгъуэу къилъытэу, ахэр хуэсакъыу ехъумэ нэхъыжьыфІым икІи и деж щі эупщіакіуэ, лъагъун-

И ІуэхущІафэм къыпэкІуэу къратауэ, медалхэри щІыхь тхылъхэри гъунэжу иІэщ Хъусен. Абы къыфІащащ «Урысей Федерацэм цІыхухэм щіэныгъэ егъэгъуэтынымкіэ и отличник» цІэр.

ГъащІэм и хабзэращи, цІыхум пщэдей къыпэплъэр, къылъыкъуэкІынур ищІэркъым. Хъусен и щхьэгъусэ Ирини, и къуэ нэхъыжь Аслъэни, и щІалэ етІуанэр зыбгъэдэса и нысэри дунейм ехыжащ. Дадэм щІыгъуу нобэ и пщіантіэм дэсщ и къуэ Арсен, и къуэрылъху Беслъэнрэ иджыблагъэ абы къиша нысащІэмрэ. Хъусен и пхъуитІыр, Аидэрэ Лубэрэ, унагъуэ щхьэхуэу мэпсэу.

Ди гуапэщ щІэблэр гъэсэным, егъэджэным, балигъ гъуэгуанэшхуэм тегъэувэным зи акъыли, зи щІэныгъи, зи зэфіэкіи тезыухуа, зи гъащіэр Іуэхуфікіэ, Іуэху дахэкіэ гъэнщіауэ къэгъуэгурыкіуэ Нафіэдзокъуэ Хъу-Апхуэдэу хъуами, илъэсих ныбжьым сен лъэрытету, узыншэу, нобэ хэлъ жыджэрагъым кІэрымыхуу дяпэкІи дунейм тетыну, илъэсищэм нэсыным къэнэжаишхуэ щыІэкъыми, лІэщІыгъуэ щрикъу махуэр и унагъуэми, и Іыхьлы-Іэулэдми, хьэблэми, жылэми къыдагъэлъэпІэну

САУТ СулътІан.

• Узыншагъэ

ІэщІагъэлІхэмкІэ къызэрагъэпэщ

Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщу 2022 гъэм егъэджэныгъэ программэмкіэ медицинэ еджапіэхэр къаухащ ныбжьыщіэ

АБЫХЭМ яхэтщ педиатрхэр, терапевтхэр, анестезиологхэр, неонатолог, сабий хирург, психиатр-нарколог, гу-лъынтхуэ узыс кІэ хирург, сабий эндокринолог.

Шэрэдж, Тэрч, Бахъсэн, Шэджэм, Аруан районхэм щыіэ медицинэ Іуэхущіапіэхэм, Республикэ сабий клиникэ сымаджэщым, Наркологие диспансерым, Кардиологие центрым ІэнатІэ щагъуэтащ ІэщІагъэлІ 32-м.

А егъэджэныгъэ программэр икъукІэ щхьэпэщ республикэм и медицинэ ІуэхущІапІэхэр зыхуэныкъуэ ІэщІагъэлІхэмкІэ къызэгъэпэщынымкіэ, абы и фіыгъэкіэ къэралым и еджапІэ нэхъыфІхэр къэзыуха ныбжыш Іэхэм Іэмал хъарзынэхэр я Іэщ къыщыхъуа щіыналъэм я зэфіэкікіэ, я щіэны-

гъэкІэ сэбэп хуэхъуну. КъБР-м Узыншагъэр хъумэнымкІэ и министерствэм мы гъэм а программэмкіэ «специалитет», «ординатура» унэтІыныгъэхэм Іэщіагъэліи 134-рэ еджакіуэ игъэ-

кІvаш. Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщ студентхэр а программэм хыхьэу щІэтІысхьэфынущ Урысейм и медицинэ еджапІэ зэхуэмыдэхэм. Абыхэм узэрыкІуэну тхылъыр къущатыфынущ республикэм Узыншагъэр хъумэнымкІэ и министерствэм, Іуэхум теухуа чэнджэщ ухуеймэ, упсалъэ хъунущ мы телефонымкІэ: 42-40-43.

ТХЬЭХУЩЫНЭ Ланэ.

Динейм щыхъыбархэр

Ещанэу хахыжащ

Бразилием щекіуэкіа президент хэхыныгъэхэм щытекІуащ ГуащІэрыпсэухэм я партым и пашэ, 2003 - 2010 гъэхэм къэралым и унафэщІу щыта Силвэ де Лулэ.

ХЭХЫНЫГЪЭХЭР ІыхьитІу зэпыудауэ екіуэкіащ: япэр жэпуэгъуэм и пэщІэдзэм етІvaнэр - а мазэм и кlэм. Иvжьрейм кърикІуахэр щызэхалъхьэжым, најуэ къэхъуащ Іэ зыІэтахэм я процент 50,84-р Силвэ де Лулэ и телъхьэу зэрыщытыр, иужьрей илъэсхэм къэралым и президента Болсонару Жаирэ и теты- гъэзэщІэным ипкъ иткІэ вогъуэм къыпызыщэну хуейхэр процент 49,16-рэ хъурт. Бжыгъэхэм къагъэлъагъуэ: проценти 2 къудейщ зэрызэхьэрхуэзэщхьэщыкІыр рэгъухэр.

Силвэ де Лулэ илъэс 77-рэ мэхъу. Ар илъэсийкІэ Бразилием и Президенту щытащ: япэу къулыкъум пэрыхьащ 2002 гъэм, 2006 гъэм етІуанэу хахыжащ. Иджырей хэхыныгъэхэм теухуа Іуэхухэр щригъэкlуэкlым цІыхухэр къигъэгугъащ тІууэ гуэша хъуа къэралыр зэгуигъэхьэжыну, апхуэдэуи цІыху мелуан бжыгъэхэр тхьэмыщкіагъэм къыхэшынымкІэ сэбэп хъуауэ щыта, экономикэ, социальнэ зыужьыныгъэхэр къызыдэкІуа поли-

тикэм техьэжыну. Хэхыныгъэхэм ипэ къихуэу Силвэ де Лулэ ита интервьюм къыщигъэлъэгъуат Урысеймрэ Украинэмрэ я зэпэщІэтыныгъэхэм зэреплъыр. Украинэм и президет Зеленский Владимир щхьэкІэ абы жиІащ: «Къызэрысщыхъумкіэ, ар спектаклым и зы Іыхьэщ. Пщэдджыжьми, махуэми, жэщми телевиденэм щыдолъагъу... ЗэгурыІуэныгъэм теухуа зэпсэлъэныгъэхэр щрагъэкіуэкі стіолым бгъэдэсын хуейщ ар».

> Дзэ къулыкъум ираджэ

Урысейм щэкіуэгъуэм и 1-м щрагъэжьащ дзэм къу-

лыкъу щызыщІэнухэр дэшыным теухуа Іуэхур.

УФ-м Іэщэкіэ Зэщіэузэда и Къарухэм я Штаб нэхъыщхьэм мобилизацэр къызэгъэпэщынымкІэ и управленэ нэхъышхьэм и унафэщІ Бурдинский Евгений зэрыжијамкІэ, дзэ къулыкъум яшагъащІэхэр Донецк, Луганск цІыхубэ республикэхэм, Запоро-Херсон областхэм жье. ягъэкІуэнукъым.

Армэм дашыну я мурадщ цІыху мини 120-рэ - нэгъабэ ираджахэм нэхърэ мини 7,5кІэ нэхъ мащІэ. Бурдинский Евгений къызэрыхигъэшамкІэ. дзэ къулыкъум ираджэным и бжьыхьэ палтэр мы гъэм зы мазэкіэ ягъэіэпхъуащ. Абы и шхьэусыгъуэр УФ-м и Президентым къэра лым и цІыхухэр хэхауэ дзэ къулыкъум еджэжыным теухуауэ къыдигъэкІа унафэр енкоматхэм къалэнышхуэ я пщэ къызэрыдэхуарт.

Щэкіуэгъуэм и 2,

♦1940 гъэм къалъхуащ композитор, УФ-м гъуазджэмкІэ шіыхь зиіэ и лэжьакіуэ. КъБР-м и Къэрал саугъэтым и лауреат Молэ Владимир.

♦1947 гъэм къалъхуащ тхыдэ щіэныгъэхэмкіэ доктор, КъБКъУ-м и профессор, ШІДАА-м и академик Бгъэжьнокъуэ Барэсбий.

♦ 1951 гъэм къалъхуащ геолого-минералогие щІэныгъэхэмкіэ доктор, ЩІДАА-м и академик, Тыркумэнымрэ УФ-мрэ шІэныгъэхэмкІэ шІыхь зиІэ я лэжьакlуэ **Абыкъу Лейлэ**.

♦ 1957 гъэм къалъхуащ усакІуэ, «Адыгэ псалъэ» газетым корреспондент Лъостэн Музэ.

♦ 1965 гъэм къалъхуащ усакіуэ, зэдзэкіакіуэ Къармэ Іэсият.

♦ 1984 гъэм къалъхуащ «Адыгэ псалъэ» газетым и оператор-верстальщик Къуэдзокъуэ Анжелэ.

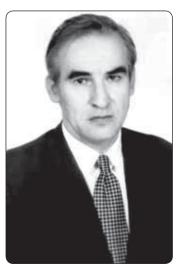
<u>Дунейм и щытыкІэнур</u> «pogoda.yandex.ru сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр те-

хьэ-текІыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градуси 9 - 11, жэщым градуси 5 - 16 щыхъу-

Зыгъэхьэзырар **ЩХЬЭЩЭМЫЩІ Изэ**щ.

МащІэм зытезыгъэгусэм куэдри фіыщіэ хуэщіынукъым.

Льэпкь фІыгьуэхэр зыгьэнэхьапэу псэуа щІэныгьэлІ • Фэеплъ

Адыгэхэм игъащІэми къыддекіуэкі ди хабзэр, нэмысыр джыным, екіуу зехьэным, а лъэпкъ фІыгъуэхэр къэкіуэну щіэблэ- гиер щригъэджащ. Жэуапжэм яхуэхъумэным гулъытэ лыныгъэ зыпылъ а лэжьыхэха хуэзыщіу, ахэр зы- гъэм къыдэкіуэу, Барэсбий гъэнэхъапэу псэуа щІэныгъэліхэм ящыщщ тхыдэ кіуэкіырт икіи абыхэм къащІэныгъэхэмкІэ Бгъэжьнокъуэ Барэсбий Хьэчим и къуэр (1947 - 2020).

БГЪЭЖЬНОКЪУЭР Бахъкъуажэм къыщалъхуащ. Ку- ядэлэжьэн щ идзащ Къэрыт школыр фІы дыдэу къиу- бэрдей-Балъкъэрым

ха нэужь, абы еджэным щы- нитар къэхутэныгъэхэмкlэ и беин», «зэхущытыкlэхэм я редакцэм щlэту къыдигъэ-СССР-м ЩІэныгъэхэмкІэ и тащ. Академием БзэщІэныгъэхэмкІэ и институтым и аспирантурэм. КъБКъУ-мрэ аспирантурэмрэ илъэсхэм иригъэкІуэкІа къэ- хабзэ зэхущытыкІэхэр джыхутэныгъэхэр и лъабжьэу Бгъэжьнокъуэ Барэсбий игъэхьэзыращ икІи 1973 гъэм лъагъуэ тхыгъэ куэдым. Аращ ехъуліэныгъэкіэ пхигъэкіащ и

кандидат диссертацэр. Еджэныр зэфІигъэкІыу республикэм къигъэзэжа нэужь, Бгъэжьнокъуэр КъБКъУ-м ирагъэблэгъащ икІи илъэси 10-м щІигъукІэ абы психолокъэхутэныгъэщІэхэр иригъэдоктор рикіуахэр и щіэныгъэ тхыгъэхэм къыщигъэлъагъуэрт, лунейпсо шІэныгъэ зэхыхьэхэм я утыкушхуэхэм щи-Іvатэрт. 1974 гъэм къышысэн районым хыхьэ Зеикъуэ шІэдзауэ Барэсбий жыджэру

Гума-

пищащ КъБКъУ-м и тхыдэ- институтым и ІэщІагъэлІхэм. факультетым. Ар ирагъэблагъэрт абы Ехъуліэныгъэ иізу щіэныгъэ къыщызэрагъэпэщ этногранэхъыщхьэри зригъэгъуэтащ фие зекlуэхэм, щlыналъэм Барэсбий, ауэ абдежым къы- ис лъэпкъхэм я хабзэхэр, щыувы акъым. Щ эныгъэм щэнхабзэхэр джыным епхауэ хуэнэхъуеиншэ щ алэм и институтым щек уэк 1 лэжьызэфІэкІхэм щыхигъэхъуащ гъэхэми хуабжьу дахьэхыу хэ-

ЛІэщІыгъуэ блэкІам и 70 гъэхэм я кі эуххэм щі эныгъэлыр нэхъыбэу дехьэх цыхущыщеджа хэм яку дэлъ лъэпкъ-щэнным. Абы теухуа и гупсысэхэр Бгъэжьнокъуэм къышегъэзытеухуауэ щытар «ЗэхущытыкІэхэмрэ щэнхабзэмрэ» щІэныгъэ статья иныр. «Советская этнография» къэралпсо щІэныгъэ журналым 1978 гъэм къытехуауэ щыта а лэжьыгъэ купщафІэм мыхьэнэшхуэ и ащ а унэт ыныгъэр джынымкіэ. Зэфіиха апхуэдэ къэхутэныгъэхэр щІэныгъэлым къыщызэщіикъуэжащ 1985 гъэм утыку кърихьа и доктор диссертацэм. Абы гулъытэшхуэ щІэныгъэ дунейм. Бгъэжьнокъуэм а лэжьыгъэм япэу щиубзыхуауэ щыта «лъэпкъ зэхущытыкІэхэр», «лъэпкъ образхэр», «лъэпкъ щэнхабзэхэмкіэ зым адрейр игъэ-

хабзэхэмрэ нэщэнэхэмрэ» псалъэ зэпхахэр, нэгъуэщІхэри абы къыщыщіэдзауэ хьэлэмэта а къыдэкіыгъуэм хыхьащ щІэныгъэ литературэм икіи ноби ахэр шэщіауэ куэдым къагъэсэбэп.

А илъэсым Бгъэжьнокъуэ Барэсбий Къэбэрдей-Балъкъэрым Гуманитар къэхутэныгъэхэмкіэ и институтым. Ар абы щыІащ и щіэныгъэ лэжьакіуэ нэхъыжьу, лъэпкъыр, абы и лъэпкъ гупсысэмрэ зэрызэпщэнхабзэр джынымкІэ къудамэхэм я унафэщіу. Щіэныгъэ иіащ куурэ зэфІэкІышхуэрэ зыбгъэдэлъ хэкупсэр 2007 гъэм ягъэуващ а институтым и унафэщІу икІи илъэси 7-кІэ а къулыкъур къызыхуэтыншэу ирихьэкІащ. Бгъэжьнокъуэм и нэіэм щіэту іуэхущіапіэм а лъэхъэнэм къэхутэныгъэ купщІафІэ куэд, къыщызэрагъэпэщащ щІэныгъэ симпозиумхэр, конференцхэр, нэгъуэщІ зэхыхьэхэр. Институтым и щІэныгъэ лэжьакІуэхэр жыджэру щигъуэтащ хэтащ нэгъуэщІ щІыпІэхэм

> щекІуэкІ дунейпсо зэхуэс-ИригъэкІуэкІа къэхутэныгъэ купщІафІэхэр щІэныгъэлым щызэхуихьэсыжахэм абыхэм зэрахьэу щыта хабящыщщ 1990 гъэм езым и зэхэм, лъэпкъ ІуэрыІуатэм.

кlayэ щыта «Щэнхабзэм и дуней» тхылъыр. Куэдым яфІэихуат адыгэ щэнхабзэм епхауэ а зэманым ирихьэліэу щыІэ лэжьыгъэхэр. А тхылъ гъэщІэгъуэным къыкІэлъыирагъэблэгъащ кlуэу 1991 гъэм дунейм къытехьащ «Адыгэ лъэпкъ джэгукІэхэр» зыфІищар. Абы Бгъэжьнокъуэм къыщигъээтнографиемкіэ и къудамэм лъэгъуащ адыгэ джэгукіэхэм япкърылъ купщІэмрэ

> хар. Лъэпкъпсо мыхьэнэшхуэ Бгъэжьнокъуэм къалэмыпэм къыпыкІа «Адыгэ этикэ» монографиеми. ЦІыхум и псэукіэ-щы-ІэкІэр, гупсысэр, дуней еплъыкІэр къызыхэкІа лъэпкъым елъытауэ зэрыщытым тещІыхьа а къэхутэныгъэ гъэщызэф ахащ щ Іэгъуэныр «лъэпкъ антропологие» щіэныгъэ унэтіы-

> > ныгъэм изагъэу гъэзэщІа хъуащ. Адыгэ дунейр, лъэпкъ щэнхабзэр, хабзэр, нэмысыр япэ изыгъэшу псэуа шІэныгъэлым 1990 - 1993 гъэхэм къыдигъэкlащ «ЩІэнгъуазэ» газетыр. Абы и напэкІуэцІхэм къытрадза тхыгъэхэр тещІыхьат адыгэхэм я тхыдэм,

Ахэр хъуащ «Адыгэ щІэнгъуазэр» къыдэгъэкІыным хуэгъэпса лъэбакъуэщІэ, лэжьыгъэ купщафіэ. ПщІэшхуэ яІэш Бгъэжьнокъуэ Барэсбий и тхылъхэу «Адыгэ хабзэ», «Гуманисти-

ческэ этнологием и лъабжьэр», «Къэнжал зауэр», «Шэрджэсхэр (адыгэхэр)» нэгъуэщІхэми. ЩІэныгъэлІэтнолог ціэрыіуэм и къалэмыпэм псори зэхэту къыпыкІащ тхыгъэ щхьэхуэу 200-м щІигъу. Абыхэм яхэтщ монографие куэд. Ди къэралым къызэрыщыдэкІам къыдэкІуэу, абыхэм яшыш күэд щытрадзащ хамэ щІыпІэхэми: США-м, Германием, Чехием, Швецием, Куржым, Болгарием. Апхуэдэу Бгъэжьнокъуэр и редактор нэхъыщхьэу дунейм къытехьащ «Вестник КБИГИ», «Археология и этнология Северного Кавказа» щІэныгъэ

журналхэр. . Бгъэжьнокъуэ Барэсбий и фэеплъыр мыкІуэдыжыну къыхэнащ адыгэ щіэныгъэм. Абы къышІэна и лэжьыгъэхэм уасэ хуэщІыгъуейщ. Псэужамэ, щіэныгъэліым и ныб жьыр илъэс 75-рэ ирикъунут мы махуэхэм.

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

Тхакіуэ, усакіуэ, зэдзэкіакіуэ, журналист Лъостэн Музэ къыщалъхуа махуэщ

Бзылъхугъэм и

Щэкіуэгъуэм и 2-м къыщалъхуа махуэр егъэлъапіэ ди лэжьэгъу, щыпкъагъэм, Іэдэбагъэм я щапхъэ, адыгэр гуащэ щіыкіафіэкіэ зэджэу къекіуэкі бзылъхугъэ

Ар Аруан шІыналъэм хыхьэ Псыгуэнсу къуажэм къыщалъхуащ. КъБКъУ-м хамэ къэралыбзэхэмкіэ и факультетым нэмыцэбзэм щыхуеджащ. Курыт школым илъэс зыбжанэкіэ щригъэджа иужь, ар хъыбарегъащіэ іэнатіэм

Музэ телевиденэм щигъэхьэзыр нэтын гъэщ эгъуэнхэм күэд дихьэхыү еплъырт, абы псэлъэгъу ищіырт ціыху ціэрыіуэхэр, зыпэрыт іэнатіэм зэфіэкі лъагэ къышызыгъэлъагъуэхэр, гъуазджэм и лэжьакІуэхэр. Бзылъхугъэм и адыгэбээ дахэм, зыІыгъыкІэм, зэпІэзэрытагъым итхьэкъуауэ абы и нэтын къыдэкІыгъуэхэр къахуэмыгъэсу ежьэхэри мащіэтэкъым. 1996 гъэм щыщіэдзауэ Музэ «Адыгэ псалъэ» газетым щрихьэкІ лэжьыгъэ купщІафіэм ди щіэджыкіакіуэхэм кіэлъыплъыну іэмал яіэщ. ХъыбарыщІэхэмкІэ къудамэм и унафэщІ Лъостэным республикэм къыщыхъуа Іуэхугъуэхэр и зэманым ди газетеджэхэм я деж нехьэс. Теплъэгъуэ гъэщ эгъуэнхэр гъащіэм къыхелъагъукі, удихьэхыуи къыпхуеіуатэ.

Лъэпкъ усыгъэм Музэ хуищі хэлъхьэныгъэр зым хуэмыдэжуи лъапіэщ. Абы и усэ щабэхэм, гум и нэрынэ къэс лъэіэсхэм ущеджэкіэ зыбогъэпсэху. Щыіэщ тхакіуэ нэщхъеягъуэм, игу къеуэ Іуэхугъуэхэм тепсэлъыхьмэ нэхъ къищтэу, Музэ и усэхэр псэ хуабагъэкіэ зэкіэрышхащ, усакіуэм и хъуреягьыр дахагьэкіэ гьэнщіауэ къекіуэкі фіэкіа умыщіэну. Псом хуэмыдэу сфіэфіщ ар щіыуэпсым зэрытепсэлъыхьыр. Абы къигъуэт зэгъэпщэныгъэхэмрэ псалъэ шэрыуэхэмрэ лэжьыгъэ щхьэхуэ яхуэфащэщ. «Дахагъэр зылъагъуфым и Іыхьэщ» жыlэгъуэр мы усакіуэм хуокіуэ.

Лъэпкъ литературэм, абы езым щыпхиша лъагъуэм куэдкіэ лэжьа «Шыхулъагъуэ» литературэ хасэм япэу щымыщізу псэуну! кІуахэм ящыщщ ди лэжьэгъур.

Музэ и ІэдакъэщІэкІхэр щызэхуэхьэсауэ дунейм къытехьа «Нэхущ гупсысэхэр» тхылъыр щІэбджыкІа иужь, бзылъхугъэм и усыгъэ дунейм и мызакъуэу, усакіуэпсэ піейтейр, пэжыгъэм, захуагъэм, ціыхугъэ лъагэм и телъхьэр нэхъыфіыжу къыбоціыху. Нэхущым къебл гупсысэхэм хуэдэу, къабзэщ, бзыгъэщ икІи дахэщ усакіуэм дигъэціыху и дунейр.

Анэдэлъхубзэм телажьэ, псалъэ къэс егугъуу къыхэзых бзылъхугъэм адыгэбзэкІэ гъэщІэгъуэну зэридзэкІри дунейм къытехьауэ щытащ сабий куэдым фІыуэ ялъэгъуа «Король Лев» таурыхъыр. Артист ціэрыіуэхэм я макъкіэ къэпсэлъа таурыхъ ціэрыіуэр куэд зыщыгуфіыкіа, щі эупщі э ин зиіа къэхъугъэщ.

И махуэ лъапіэм теухуауэ Музэ дохъуэхъу и Іуэхукіэ ефіакіуэу, и бын, абыхэм я быныж я ехъуліэныгъэ илъащытепсэлъыхькіэ, Лъостэным дапщэщи и ціэ къреіуэ гъуу, лъэпкъ журналистикэмрэ литературэмрэ игъэбтхакіуэ Хьэх Сэфарбий. Абы къызэригъэпэщу илъэс жьыфізу иджыри илъэс куэдкіз узыншэу, гурыфіыгъуэ

ЩОМАХУЭ Залинэ.

Гъатхэмрэ бжьэ шырымрэ

Бжьэ матэм япэу къилъэта бжьэ шыр цІыкІум дунейр хурикъуркъым. Къилъэтыхьым, къилъэтыхьыурэ абы и нэр хуэзащ дей щІагъым Іуву щызэхэт гъэгъа хужьыбзэхэм. Бжьэ цІыкІум иджыри ищІэртэкъым абыхэм зэреджэр. Ауэ апхуэдизкіэ мэ гуакіуэ къапихырти, махуэ псокіэ яхэсыфынут, имыужэгъуу

Зэгъащіэ, дэ дыхьэкъэлэрщ, Гъатхэпэм дыкъогъагъэ Къэпщіэну дифі уэ уи къалэнщ. Тхэмылъми гуапагъэ, Зэгуэр тщ а бжьэм я жагъуэ? Мазаем гъагъэ ажэгъуэмэм, Къыпщ имыхьэххэ и мэр.

- СощІэ, укъытхуейкъым, - и жагъуэ къыхудэплъеящ зы хьэкъэлэр хэщІыхьа цІыкІу. Ар унагъуэм я нэхъыщІэт. И нэрынэ цІыкІухэм щыщуи къэтІэпІар зы щхьэлъэ закъуэт. Ауэ щхьитым я гукъэкі зиіэ іущыцэт ар.

- Дэ ди купсэм ІэфІ щІэлъкъым, къыжри абы зыми зэхамыхыу щэхуу. Бжьэ цІыкІуми сыт ищІэнт, зи-

мыІэжьащэу Іулъэтыжащ. Eтlyaнэу бжьэм къигъуэта гъэгъа щІыху цІыкІухэр жейбащхъуэнэу зэхэст, пщэдджыжь дыгъэпс хуабэм

яфІэфІыпсу зрагъзууэ. - Фэ уафэм фыкъехащ, дауи, - темыгушхуащэу абыхэм яхэтІысхьащ бжьэ цІыкІур.

Хьэуэ, дыщІырыкІщ. Махуэр зи кІыхьагъым уафэм дыхудоплъей. Абы и плъыфэм щыщ къыдитащи, аращ дыщІэщІыхур. Ди щхьэр зэредгъэзыхыу ди фэр пыхунущ...

Бжьэ ціыкіум къыгурыіўат иджы, япэу зыхуэза хьэкъэлэрхэр щІэфагъуэр - жыг жьауэм сыт щыгъуи зэрыщіэтрат.

Нэр піэпихыуи дымыдахэ, Дыкъызэрыгуэкіщ. Зэрыплъагъущи, дымыпагэ, Ягу дыкъызэрыкіщ. Гъатхэр къыщыблагъэ, Дыгъэр къытхуэгуапэщ. Уэ къэплъыхъуэр фомэ, Уэттынщ, щыдиІэ къомэу.

Гъэгъахэмрэ бжьэ цІыкіумрэ апхуэдэу зэгурыlуэри, гуапэу зэбгъэдэкІыжащ.

А щІыпІэм пэмыжыжьэу бжьэм иджы къыщилъэгъуа гъэгъар гъуэжьыбзэт, дыгъэм къыІэпыхуа фІэкІа умыщІзу. Ари нэхъ гъунэгъуу зригъэцІыхун хуейт.

Удзыр къэзыуфыхьа тхьэмпэ_хъурей Іувхэр бжьэхуцу щабэт. Бжьэ ціыкіур кіуэрыкіуэм тету хэтіысхьащ

зэупщІа къэрабэм ар и гуапэ хъуакъым. Пагэт ар. Дыгъэм зэрешхьым шхьэкІэ нэху нэхъыбэ къылъысын хуейуэ къилъытэрти, адрей гъэгъахэм еныкъуэкъу зэпытт. АпщІондэху дэнэкІи идз и къуэпсхэм заубгъуурэ, гъэгъа куэдыр я лъахэм ирихупат. Арат щхьэхуещэр зыми фІыуэ къыщІимылъагъури гъунэгъуншэу къыщІэнари. Бжьэ цІыкІуми нэхъ гуапэу къыхущІэкІакъым къэрабэр.

Фо лъыхъуакІуэ фыкъыщежьэр Зэи схуэмышэч. еплъэм шэныр хэм Дыгъэ бзийр зэсшэкіш. Сыгъэгъа къызэрыгуэкІкъым, Куэди сигу нэмыс. КъыщІыхьэххэм ІэфІ

си къуэпсым.

Бжьэм ялъызмыгъэс! Ар зэхэзыха бжьэ цlыкlум куэдрэ зыщијэжьэжакъым хьэщјагъэ къезмыха бысымым деж. ЗыщиІэтыжым абы къилъэгъуащ иджыри зы гъэгъа. И лъэдий псыгъуэ цІыкІум ерагъыу иІыгъ къудейт ар. И фэри шэхуу фа-

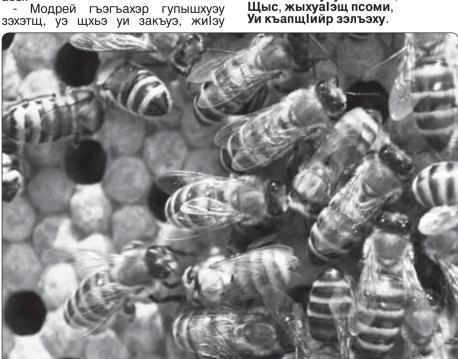
- Ей,- теуlуащ абы бжьэ цlыкlур. Арщхьэкlэ шынэ-шынэм зыри жиакъым, хьэлъэу хэшэтыкіа мыхъумэ. Уигу къыдэмыжу ара?

ШІыІэм сес, - зэхэпх къудейуэ гъэгъам къыдришеящ.

Сыткіэ сыбдэіэпыкъуфыну? Шынэ-шынэм ар щызэхихым, къэгузавэри, уэсэпс ткlуэпсышхуэ къыпыхуащ. Ар нышэдибэ лъандэрэ хуэмыгъэгъущу и гущІыІум итт. Арат и пкъыр зыгъэдияри. Нышэдибэ и закъуэтэмэ сытыт. И насып къыщрихьэкІыр дыгъэ къухьэжыгъуэм щынэс тэлай мащІэрт.

Сыщыпсэур - жьауапІэщ, Дыгъэмыхъуэ кІапэщ, жиlэри, гъэгъар ину къепсащ. Жьыбгъэм къыlэпыхури, Си жылэ лъэпсейр Сыхэлъащ щІы псыІэм, Нанэм сыкъигъуэту Жыпым срилъхьэху. КІэпхын жыпыр гъуанэт, Ирамых мастэнэт, Дэнэт сыздэкіуэнур? -Мыбдеж сыщехуэхыжт... Мыри си гукъанэщ

мэгъынанэ шынэр: Мо удзыжь кІэ пыжхэм Нэхъри салъэхъэху, Самылъагъу ІукІыжхэм,

Хэт сымаджэ хуейр?.. Шынэ-шынэр дыгъапіэ удзт. Бжьэ ціыкіуми къы-• Сабийхэм папщІэ зэрытехьэр. АрщхьэкІэ зэрыдэІэпы-къуну щІыкІэр хузэмыгъэзахуэу Іулъэтыжащ. - Махуэр и кlэм нэблэгъауэ ар къыщыхутащ дзэлыжьым деж. Гъа-

щІэшхуэ зылъэгъуа жыгыжьым гу лъимытэу къэнакъым бжьэ ціыкіум игу щыщіэ псом. Езыри гукъеуэншэтэкъым ар.

Жэщи махуи си зэхуэдэщ, Жеи симы!эж. Жэуапыншэу <u>у</u>къыщынэ, Уэ си деж къэкlуэж. Гулъ тlэпlахэр бырыбыжу И гъэгъахэм ІэфІыр щІэзу Си гъунэгъущ кІарцей. Сэ гъэгъаи къыспимыдзэ,

Къауц щабэщ спихыр. Дзэлым фо зэримыlэр гурыlуэ-гъуэт. Аратэкъым иджы бжьэ цlыкlур зэгупсысыр... Пшапэр зэхоуэ, унэм псынщlэу кlуэжын хуейщ. Дзэлыжьым и деж нышхьэбэризэм къэнами хъунут, ауэ и анэр къыпоплъэ. ЖыІэдаІуэщ ар.

Бжьэ матэм зэритІысхьэжу, бжьэ

ціыкіур къегъынэнэхащ: **Къысхуредз и бзэгур**, Тхьэмпэ бгъуфІэ пыжу Зыри къизымыдзэ Хьэкъэлэр нэІуцэм. Дыгъэ шыр къысфіэшіу Сызэплъа удз гъуэжьыр, Щысщ нэщхъыцэ хъужу, И фэм имыхуэжу Удз гъэгъа щіыху ціыкіухэм Я кукъуэпсыр нэщіщ Дзэлыжь къысхуэсакъыр,

Мы гъэм къэгъэгъакъым Анэр къытелъэщІыхьщ, и лъакъуэ Іыкіухэр тіатіийкіэ къабзэу фіилъэщіыкіри, игъэгъуэлъыжащ ар. Ауэ гъэщіэгъуэнкъэ, и нэгу щіэкіа псори анэм хуэзыІуэтэжа бжьэ цІыкІум зы псалъэ къыфІигъэкІакъым игу зыщІэгъуа шынэ-шынэм теухуауэ. Ар зэкІэ ихъумэ шэхут.

ЕтІуанэ махуэм бжьэ цІыкІур жьыуэ къэтэджащ. И къэдабэ тхыцІэр дахэу трилъащіэщ, и дамэ ціыкіухэр узэпхыплъу къабзэу уэсэпскіэ итхьэщіри, ежьащ. Кхъужьеижьым деж нэсрэ еплъыхмэ, бгъуэтым къащтэ, хэтыж-къым шынэ-шынэр. Абдеж щыкlэрыхуауэ къапщІий закъуэ щылъщ. Ар щилъагъум бжьэ цІыкІум и гур нэхъри хэщІащ. Хади псыхъуи къйгъэнакъым къыщимылъыхъуа. АрщхьэкІэ зыщІыпІи щигъуэтакъым. Гугъэр хихыжауэ здэщысым, дзэлыжьыр игу къэкІыжащ.

Абы псори ещІэ... Бжьэпэм тет унэм и щхьэгъубжащхьэм гъэгъа Іэрамэшхуэ щощІэращіэ. Ажэгъуэмэ, гуащэіэпэ, епэр - удз лізужьыгъуэ ізджэу зэхэтщ ар. Ахэр нышэдибэ жьыуэ нанэрэ Данял цІыкІурэ хадэм къыщрачат. Бжьэ цІыкІур абыхэм здахэплъэм, сыту гуфІэгъуэ, къилъэгъуащ и шынэр. Ар дыгъуасэ ещхьыжтэкъым. И щхьэ ціыкіур гъэкіарэ и дахагъкіэ псоми ефІэкІыу Іэрамэм и курыкупсэм хэтт. кьэ цІыкІур абджыпсым теуІуащ:

Шынэ-шынэ, умышынэ, ЩІыІи - псыій хъуащ Іэщіыб. Пхуеуэху дыгъэр Іэпэпшынэм, Хьэндырабгъуэр къыпхуэфэнш. Тесщ мэкъумэшыр

щхьэгъубжащхьэм, Сэри, мисыр, сисщ уи пащхьэм. Псори, псори дыпхуосакъ, ДаІўэт...

Къо́Іур жьыбгъэми и макъ. Апхуэдэрыххэу пщэдджыжь къэс бжьэ цІыкІур щхьэгъубжэм щохуарзэ, шынэ-шынэм и гукъыдэжыр къиІэту. Хадэм ит адрей гъэгъахэри фори дэнэ кІуэжын, гъатхэр къихьа къу-

Усыгъэхэр

Къэб къан

Къэб къаным хадэм зыщегъафІэ. Къэб къаным бжыхым зыф ешыхы. Дэ, апхуэдизу ар зыгъаф Іэм, КъытхуещІыжыфри гукъанэ, « Псы къысщІэфкІат - жи, дыгъуэпшыхь?»...

Иджы шхьэшытш езыр псынашхьэм, Елъагъу ар, ещ в а ныкъуакъуэм. Гузавэу нанэ къыпежыхьыр, Хьэрун шынакък І псы къыхуехь. И хъуреягъыр къырепщІэкІри, Дис цІыкІу сакъыпэу толъэщІыхь. Арщхьэк Іэ сыт! - губжьа къэб къаным Бжыхь хъарым къуэпсхэр щхьэдедзых...

Мывалъэ псыхъуэм къыщигъуэту, Куэншыб хъыбыщым къигъэІэпхъуэу, Зы бадзэ лейуэ нимыгъэсу, Дыгъэпси уэру къылъэ Гэсу ИпІами нанэ, щыкІт и къаныр.

МыІэрысэ

МыІэрысэм я нэхъ дахэр Къыхуоплъыхыр мэракІуапцІэм. Лъагэу пытымкІэ жыгышхьэм, ЛъахъшэрыкІыр - щІэнэкІалъэщ: «ПщІэрэ, сэркІэ хъумпІэцІэджри Зы маскъалкІэ мышынагъуэ. ЯщІэ ахэм зым щымыщу Зыхухаш нэхъ хъунур лъагъуэ».

Махуэ гуэрым жьыбгъэ къепщэм Жыгыр тхытхыу егъэсыс, Дауэ зищІми, щхьэкІэм пытым ЗиІыгъыну хунэмыс. «Сархуэщ! - жиlэу мыlэрысэр МэракІуалъэм къыхэхуащ, МэракІуапцІэхэм я махуэр, МыІэрысэм къыхуэкІуащ.

Хьэндыркъуакъуэ

Шхийр псы Іуфэм щопІэтІауэ, Псыр тхъурымбэу зэролъэлъ, Пащхьэ нэхум, ещхьу пкlауэм, Щыпэщащэм сыпхукъоплъ.

УхопкІэжыр псы архъуанэм Уэ къуейщІейо укъэслъагъуху. Хэс ухуейми уумамэу, Псы Іэрышэр ягъэгъуху.

Хъуреягъыр зэщІэпІэтэу, Шэд инахэм шыджэрей, Мис иджы къэсшІаш ухэтми. Хьэндыркъуакъуэ - лъакъуэ фІей.

Мэшбэв

Нэхумыщым Аринэ къызоІущащэ -Дэнэ щихъумэр мэшбэвым и шырыр?... Къэб тхьэмпэм и щ агъым бжьэ ц ык ур к Іэщ Іэсщ, Зыхеудыгъуэ мэкъу щІэщым цІыв шырым, ПкІауэм лъэгу хадэм пащІитІ щеузэд, Уецырхъым къришу уэрэд.

Бэдж шырыр, ар сыт, бэджыхъ и хъыринэш, ЩыщІагъэхъаи къиинщ е гъыринэщ, И пэ сринэр шияуэ аргъуейм, Ари шхьэщысщ Шэдыгъуеим. Мэшбэвыр хэмыс шыпсэранэм, амум, УеупшІкІи сыт, андэгурэ мышум?... Удз адэжынэм къоІу и уэзджынэр -ЕщІэ здэщыІэр къэслъыхъуэм и унэр.

Элизэт

Элизэ, Лизэ, Элизэт, Удзу мамэ къыхуипчахэм Зы мыдахэ яхэмыт. Уи Іэрамэм хэлъщ къэрабэ, Щабэу, ещхьу ар къэдабэм. Хэлъщ бажэкІэ, хьэкІэзэпх, И жылакІэр зым емыщхьу Пэплъ хъужауэ шэджэнэплъ. Элизэ, Лизэ, Элизэт, Уи букетыр сыт къыхуэтт, Зызэхишу пэ дэшейм, Хэмылъатэм удз дэжейр. Шынэ-шынэм зыришэкІри ЗиІуэнтІауэ фІэсш шІыкІейр.

Ландыщэ

Ландыщэм и гъэгъахэр Нэхумыщу къызэІуех, Уэсэпсу иригъахъуэм Зы ткІуэпс ирамыгъэх. Лъэтэнут тхьэмпэшхуитІыρ -Бжьэ цІыкІум зыпащІыж, Арыххэу е шІегъуэжрэ... Гъэгъам зыкъуагъэпшкІуэж.

• ХъыбарыфІ

Иджыри зы тхылъыщІэ, иджыри зы тхыдэ

Котляровхэ Викторрэ Мариерэ я тхылъ тедзапіэм иджыблагъэ къыщыдэк адыгэм и тхыдэм къыпыщ а, щІы хъурейм тепхъа хъуа лъэпкъым и щхьэ кърикІуа хъуагъэщ агъэхэм щыщ зы Іуэхугъуэ къытхуэзы Іуэтэж тхыгъэщІэ. «Кабардин» - аращ зэреджэр Къандур Мухьэдин и тхылъ гъэщіэгъуэным, и ухуэкіэкіи, зытеухуакіи, къиІэт ІуэхугъуэхэмкІи зыми емыщхьым, хьэлэмэтыщэу

ТХЫЛЪ тедзапіэм и унафэщі Котляров Виктор зэрыжиіэмкіэ, тхыгъэшхуэм купщіэ хуэхъуа къэхъукъащіэхэр узы-Іэпызышэ бзэкІэ тха, узытезымыгъэплъэкъукІ Іуэхугъуэхэм ятещІыхьа тхыдэ романщ. Тхыгъэм дызыхиша дыгъуасэрей махуэхэм я пэжым тхакІуэр блэІэбыкІыркъым, ауэ абыхэм иджыри къыздосым дызыщымыгъуэза нэгъуэщ еплъыкіэкіэ дыбгъэдешэ, нэгъуэщі къэіуэтэкіэкіэ гъунэгъу дыхуещі. Романым къыщекІуэкІ Іуэхугъуэ псори адыгэ къуэпсхэр зиІэ инджылыз щіалэм къещіэкіауэщ къызэрыщыіуэтар. Лъэпкъ литературэм апхуэдэ лъабжьэ зиlэ лыхъужь зэрыхэмытыр къэплъытэмэ, шэч хэлъкъым тхылъеджэр тхыгъэм зэрыдихьэхынум. Хъыбарыр епхащ Къэбэрдейм къыщалъхуа, абы къыхэкІыу Кабардин зыфІаща адыгэшым: урым пащтыхь Марк Аврелий Антоний и тетыгъуэм ар Инджылызым и ищхъэрэщіхэм къызэрыщыхута щіыкіэм.

Къызэрыщіэкіымкіэ, пащтыхьым синдхэмрэ мэуэтхэмрэ ярищІылІа Маркоман зауэхэр къихьат, икІи ахэр къигъэгурыщат. Гэщэ хьэлъэхэр зезыхьэ, джатэ жанхэр зыгъэлъащэ, гъущІ бжырыбжыщхьэхэр зыфІэт бжы папцІэхэр зыгъэлъатэ урым зауэлІхэр къезыхьэкІыну шы гуащІафІэ хуэныкъуэт. Ар пащтыхым къыщигъуэтари Кавказырщ, адыгэхэм я адэжьхэм ижь лъандэрэ шы лъэпкъыфІхэр къыщагъэхъу лъахэрщ. Дуней псом фІы и лъэныкъуэкІэ хэІуа адыгэшхэр, «кабардинкіэ» зэджэхэр, ямыіэмэ, ящіа гуращэхэр къадэмыхъуну урым пащтыхьым игъэуващ.

ЩхьэщэхужыпщІэу щэрмэт пащтыхь Зантикус урымхэм щэрмэт икІи синд шууей 5500-рэ ярет. Ахэр урымыдзэм зауэлу хохьэ, урымхэм я гъусэу щіыналъэхэр къазэууэ, хэгъэгухэр къагъэдаlуэу мэзауэ. Тхыгъэм къызэрыхэщымкlэ, нэхъ шыщхьэмыгъазэу, къыхуащ унафэр зыхуей хуэзэу игъэзащ эу урымыдзэм хэтар синдхэм я шуудзэращ. Щэрмэт пащтыхь Зантикус щхьэщэхужыпщ эу къита шухэр куэд дэмык ыу Валу Андриан деж Инджылыз Ищхъэрэм къагъакіуэ. Урымхэм ди лъэхъэнэр къихьэным ипэ 410 гъэм Инджылыз хытІыгур ябгынащ, ауэ адыгэщіым ираша зауэліхэри шыхэри Британием (Йоркшир) къыщынащ, абыхэм ятебэгъукахэр нобэр къыздэсым а щІыналъэм щопсэу.

Адыгэшыр илъэс минитым нызэрыхьэсащ и фіагърэ бэшэчагъкІэ дуней псом къызэрыщащІэрэ. «Кливленд шыгуш» жыхуа!эм и ц!эр Инджылызым и ищхъэрэ-къуэк!ып!э лъэныкъуэм щы із щіыналъэм и саулыкъукіз фіащауэ аращ. Ауэ, гъэщІэгъуэнращи, шы лъэпкъыгъуэхэм я лъыщхьэр къэзыхутэ Дунейпсо шы лъэпкъыгъуэхэм я лъыщхьэм и регистрым зэрыжиіэмкіэ, кливленд шыгушымрэ адыгэшымрэ я лъыщхьэр (ДНК) зыщ, Кливленд щызэрахуэ шы лъэпкъыгъуэр Кавказым къыщагъэхъу адыгэшым къытекІащ. Абы теухуауэ щІэныгъэлІ Эдмунд Генри «Адыгэшымрэ кливленд шыгушымрэ я зэхуаку дэлъ генетикэ зэпыщІэныгъэхэр» тхыгъэм мыпхуэдэу щитхыгъат: «Кавказым сыкъэкlyа нэужь, адыгэшыр сымыгъэщlэгъуэнкіэ Іэмал иіакъым. И теплъэкіи, и жэрагъкіи, и тхьэкіумэ гъэкІыкІэкІи ахэр зэщхьт. Планка Макс и цІэр зезыхьэ институтым щызэрахьэ кливленд шыгушым и лъыщхьэр къэтхута адыгэшхэм я лъым техуэрт, ахэр зэрылъхуэрып у зэрыщытми аркъудей шэч къытумыхьэжыну нахуэт».

Лъэхъэнэ жыжьэхэм къыщыхъуа къэхъукъащІэхэр тхакІуэм и гупсысэ шыбзэм щыщІигъэкІым деж, зэфэзэщу и къэухьым зэрыщымыгугъыр, и псалъэ зэпыгъэувэкІэмрэ тхыдэр тегъэщ ап і зыхуищ і Іуэхугъуэхэмрэ къагъэлъагъуэ. Сыт хуэдизу а лъэхъэнэхэр тпэжыжьэ мыхъуами, Инджылызым нобэр къыздэсым щопсэу адыгэщылъхуу зыкъэзылъытэж «лІы сырыху нащхъуэхэр», я адэжьхэм я гъусэу Хэкужьым ираша шы лъэпкъыгъуэхэр ямыгъэкІуэдыжауэ къадэгъуэгурыкІуэу.

Романым и сюжетхэр хуабжьу зэхэухуэнащ. Зэм зы щІыпІэм укъыщыщіедз, зэми, зи гугъу ищі Іуэхугъуэхэм шхьэусыгъуэ хуэхъуамрэ къежьапізу яіамрэ гурыіуэгъуэ къыпщіищіын щхьэкіэ, нэгъуэщі щіыпіэ уедз. Лъыхъужьхэр уи нэгум щіэкІыркъым, дэтхэнэми и гурыгъу-гурыщІэхэми задэпщІу, я гуныкъуэгъуэхэр ууейм хуэдэу къапщтэу, я гурыф ыгъуэхэм гугъэзагъэ къуату гъэпсащ.

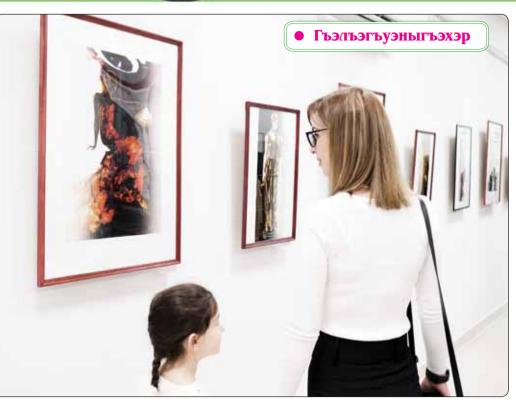
Къандур Мухьэдин тхыдэ зэхэщІыкІ зыбгъэдэлъ, къызыхэкІа лъэпкъымрэ абы и тхыдэмрэ гууз-лыуз яхузиІэ тхакІуэщ. Абы и Іэдакъэ къыщІэкІа, тхылъихыу зэхэт «Кавказ» романым еджауэ къызыхэкІа лъэпкъымкІэ гупсысэхэр зи щхьэм щызэзымыгъэзэхуа, абы къызэринэкla тхыдэ гъуэгуанэм «уз хэзымыха» къэгъуэтыгъуейщ. Мы романри, абы хуэдэу, узыІэпызышэ, тхыдэм нэхъ кууужу ухэзыгъаплъэ тхыгъэщ. Ар зыІэрыхьэу еджэнури зэрыхущІемыгъуэжынум пцІы хэлъкъым.

Тхыгъэм хэлъ узыфІэмыкІыжын фІагъыр къалъытэри, Котляровхэ Викторрэ Мариерэ я тхылъ тедзапіэм я мылъкукіэ къыдагъэкlащ ар. Къыхэгъэщын хуейщ «Кабардин» романыр тхылъ тедзапіэм и проектыщіэм - «Тхыгъэ къыхэхахэм я библиотекэ» жыхуиІэм - хэту дунейм къызэрытехьар. Фигу къэдгъэкІыжынщи, нэхъапэкІэ а зэужьым хэту Шинкубэ Бэгърат и «Жылакіэ», Шэджыхьэщіэ Хьэмыщэ и «Лъыщіэж», КІэрашэ Тембот и «Шу закъуэ» романхэр, «Къэзанокъуэ Жэбагъы», «Редадэ» ятеухуа ІуэрыІуатэ зэужьхэр, нэгъуэщІ куэди къыдэкіащ. Щізупщіз зиіз сыт хуэдэ тхылъри мащізущ дунейм къызэрытехьэ хабзэр. Къандур Мухьэдин и тхылъри аращ: и бжыгъэкІэ мащІэ дыдэщ - щитху къудей хъууэ аращ. Ар зыІэрызыгъэхьэну хуейхэр Котляровхэ Викторрэ Мариерэ я тхылъ тыкуэным щыщі эупщі э хъунущ.

УкъызыхэкІа лъэпкъым ухуэлэжьэныр щІыхь зыпылъ Іуэхущ. Сыт хуэдэ бгъэдыхьэкІэкІэ абы и тхыдэм убгъэдэмыхьэми, пцІы хыумылъхьэныр, ар нэгъуэщІхэм фІыуэ егъэлъагъуныр, пщіэ хуащіыну къыхуеджэныр нэхъыщхьэхэм ящыщщ. Романыщіэм ди тхыдэр зэрыщхъуэкіэплъыкіэр, къэтщіэн хуейуэ къытпэплъэр куэдыщэ зэрыхъур хьэкъ тщищащи, абы и лъэныкъуэкІэ Къандур Мухьэдини, ар къыдэзыгъэкІа Котляров зэщхьэгъусэхэми фіыщіэ яхуэфащэщ.

ТАБЫЩ Мурат.

Дэцырхъуей Рузанэ и лэжьыгъэхэр

СурэтыщІ гъуазджэхэмкІэ музейм. Ткаченкэ Андрей и цІэр зезыхьэм, щагъэлъагъуэ художник Дэцырхъуей Рузанэ и лэжьыгъэхэр щызэхуэхьэса «Линия света» выставкэр.

АБЫ лэжьыгъэ 70 хагъэхьащи, дэтхэнэри нэр зыгъэгуфіэщ, гъэщіэгъуэнщ, узыгъэгупсысэщ. Пасэрей статуехэр, щІыуэпс къулейр, натюрмортхэр, кіыфіым тридзэ нэху щхъуэкlэп-лъыкlэхэр... Гъэлъэгъуэныгъэм шыболъагъу Музыкэ, Урыс театрхэм я спектакль зыбжанэм хэта артистхэм Рузанэ яхуищ а фэилъхьэгъуэхэм я эскизхэри.

Музейм и унафэщ Ремхен Еленэ выставкэр къыщызэІуихым къыхигъэщащ Дэцырхъуейм и Іэдакъэ къыщіэкіахэр я іуэхущіапіэм етіуанэу зэрыщагъэлъагъуэр, нэхъапэми и сурэтхэр телъыджэ зэращы-

- Дунейм и дахагъэр зылъагъу икіи зыхэзыщіэ, Кистхэм я піэкіэ ручкэхэр, иужькІэ ар зи лэжьыгъэхэм хэзыухуанэ цІыхущ Рузанэ, жиlащ КъБР-м и СурэтыщІхэм я зэгухьэныгъэм гъуэщІхэм ейхэм яхэмыи унафэщ Къаныкъуэ Жан- гъуащэ Рузанэ. - Сурэт нэ. – Апхуэдэ выставкэ куэд- щіыным и Іэмал зэмыліэу- щащыдэлажьэм

кіэ иджыри дигъэгуфіэну жьыгъуэхэм си зэфіэкі сыдыхуохъуапсэ сурэтыщІым. щеплъыжыну, зэпымыууэ - Графитаж жанрым зэры- щ эгуэрхэр си лэжьыг эхэм бгъэдыхьэк э

тхылъымпІэ пхъашэхэр, лезвэхэр къызогъэсэбэп, жеІэ зи лэжьыгъэхэр нэ-

УФ-ми КъБР-ми я цІыхубэ гъэсэбэпыр пэжу къызэрисурэтыщІ, Художествэхэм- лъытэр. кІэ Урысей Академием и академик, профессор Пащты Герман жиlащ lуащхьэ- щlа, гъуазджэм и цlыху махуэ лъапэ студентхэм нэсщ. Театрым и лэжьакІуэ хъуей Рузанэ къицІыхуауэ Зыми емыщхь сурэтыщІым зэрыщытар, и сурэтхэм и лэжьыгъэхэм дяпэкіи гу-

- Рузанэ зэфіэкі зиіэ, нэхугъэрэ лъагъуныгъэкІэ гъэн-Дэцыр- псоми фІыуэ къалъагъу ар. зэмыліэу- лъытэ ягъуэтыну си гуапэщ,

лэжьакІуэхэм я профсоюзым и республикэ къудамэм и унафэщ Дау Марианнэ.

Дэцырхъуей Рузанэ жи-Іащ художникхэр кіыхьу зэрымыпсалъэр икІи кърихьэлІахэм езыр-езыру и лэжьыгъэхэм уасэ хуащІмэ нэхъ зэрыфІэфІыр къыхигъэщащ, апхуэдэуи фІыщІэ яхуищІащ гъэлъэгъуэныгъэм зыкърезыгъэхьэлІахэмрэ псалъэ гуапэхэр къыхужызы ахэмрэ.

Театрым сыт хуэдэ жанрым щыщ роли зыхуэгъэзащІэ артистхэр зэриІэм хуэдэу, Рузани сурэт щІыным и Іэмал псоми зэрыхэзагъэр къыхагъэщащ къэпсэлъахэм.

Дэцырхъуей Рузанэ Косыгиным и цІэр зэрихьэу Москва дэт текстильнэ академием прикладной гъуазджэмкІэ и факультетыр 1998 гъэм къиуха нэужь, къигъэзэжауэ Налшык КъБР-м и Музыкэ театрым художник-постановщикыу икІи артистхэм я фэилъхьэгъуэхэр зыщ сурэтыщ у щолажьэ.

Выставкэм еплъынухэм иджыри Іэмал фиІэщ - ар щэкІуэгъуэм и 6 пщІондэ лэжьэнущ.

ТЕКІУЖЬ Заретэ.

ЩІэныгъэр зи тегъэщІапІэ «ЗыужьыпІэхэр»

Бахъсэн къалэм и ІуэхущІа-пищым гъэ еджэгъуэщІэм **€гтъэджэныгъэ** ирихьэлізу къыщызэіуахащ

«ЕГЪЭДЖЭНЫГЪЭ» лъэпкъ программэм ипкъ иткіэ щіыналъэхэм щылажьэ «Иджырей еджапіэ» къэрал пэхуэщіэм (проектым) тету апхуэдэ центрхэр къыщызэјуахащ ЩоджэнцыкІу Алий и цІэр зезыхьэ курыт еджапІэ №2-м, Цагъуэ Нурий и цІэр зезыхьэ курыт еджапІэ №9-м, курыт еджапІэ №11-м. Центрхэр къыщызэ уаха Туэхущ Тап Тэхэм илъэс бжыгъэ хъуауэ химиер, биологиер, физикэр зэрыра-

гъэдж къэрал программэхэм къызэригъэувым нэхърэ нэхъ куууэ щрагъэдж. Абы тещІыхьащ еджапіэхэм я техникэ іэмалхэри - ахэр

псори егъэджэныгъэмкІэ къэралым къищта

мардэхэм хуокіуэ, лъэщапіэхэмрэ лабораторэхэмрэ зыхуей-зыхуэныкъуэ технологие-

щіэхэмкіи къызэгъэпэщащ. «ЗыужьыпІэ» центрхэр бжыгъэрылъанэ Іэмалхэр (цифровизация) кіуэ пэтми тегъэщіапіэ зыщі егъэджэныгъэм и дэіэпыкъуэгъущ. щіапіэм и унафэщі Мамхэгъ Хьэчим. Естественнэ-щІэныгъэ, техникэ, гуманитар

зыщі еджапіэхэм я программэхэр зэрагъэзащІэ, сабийхэм естественнэ-щізныгъэ унэтіыныгъэ зиіэ. я зэфіэкіым зыщрагъэужь, я щізныгъэм щыкурыт щіэныгъэ щрагъэгъуэт «Зыужьыпіэ» хагъахъуэ зэхуэсыпіэщ, жыпіэнурамэ, щіэ-(«Точка роста») зи фіэщыгъэ центрхэр. ныгъэ къигъэхъуапІэщ.

«ШІэныгъэм ехьэліаvэ ди еджапіэхэм іvэхvгъуэ зэмылізужьыгъуэ куэд щрагъэкіуэкі Щіэх-щіэхыурэ къызэрагъэпэщ щіэніуатэхэр, «Іэнэ хъурейхэр», мастер-классхэр. Утыкум къралъхьэ щІэныгъэр нэхъ нэрылъагъу ящіын папщіэ, егъэджакіуэхэми сабийхэми центрхэм я Іэмалхэр шэщ Іауэ къагъэсэбэп. «Егъэджэныгъэ» лъэпкъ программэм и фіыгъэкіэ «Зыужьыпіэ» центрхэм хуэдэ ди еджапіищым къыщызэјутхыну Іэмал дгъуэтащи, абы дыщогуфіыкі. Дыщіэпсэури дыщіэлажьэри ди щіэблэращ. Абыхэм нобэ етт зэхэщіыкіырщ я дуней лъагъукІэм зезыгъэужьынур, абыхэм еджапіэм щіах щіэныгъэрщ ди псэукіэмрэ щыІэныгъэмрэ зэіузэпэщ зыщіынур. Дяпэкіи тлъэкі къэдгъэнэнукъым ди ныбжьыщіэхэм яфІ зыхэлъ пэхуэщІэхэр (проектхэр) еджапіэхэм хэпща хъун папщіэ», - жиіащ Бахъсэн къалэм щІыпіэ унафэр щызехьэнымкіэ и Іуэху-

ШУРДЫМ Динэ.

Илъэс 70-р

ягъэлъапІэ

Урысей гвардием Ве-

домствэм щіэмыт и

хъумакіуэ къулыкъур

къызэрызэрагъэпэщ-

рэ илъэс 70 ирикъуащ

жэпуэгъуэм и 29-м.

Абы теухуат Налшык

къалэ и Къэрал кон-

церт гъэлъэгъуапІэм

щекіуэкіа зэіущіэ гуа-

ВЕДОМСТВЭМ щІэ-

мыт хъумакіуэ Іэнатіэм и лэжьакІуэхэм ехъуэхъуащ КъБР-м щыІэ

Урысей гвардием и уп-

равленэм и унафэщіым

и къалэнхэр зыгъэзащІэ

полицэм и полковник

Мэш Мурат, Ведомс-

твэм щІэмыт хъумакіуэ

ІэнатІэм и щІыналъэ уп-

равленэм и унафэщ1

полицэм и полковник

Меркъул Юрэ, ІэнатІэм и

ветеранхэр, республи-

кэм и унафэщІхэм, жы-

лагъуэ, дин ІуэхущІа-

Лэжьыгъэм къыхэжа-

ныкіахэм шіыхь. фіы-

шІэ тхылъхэмрэ саугъэт

- ІэнатІэм и лэжьакІуэ-

хэм яхъумэ ІуэхущІапІ́э,

жьыгъуэхэмрэ цІыхухэм

я мылъкумрэ, апхуэдэуи

уэрамхэм щІэпхъаджа-

гъэ щыщалэжь къэмы-

гъэхъунми. Ди лэжьа-

кІуэхэм я нэІэ зытет хэ-

шыщІадыгъукІ къэхъуа-

къым. Плъырхэм я лэ-

жьыгъэр тэмэму зэтеу-

хуащ, зыгуэр къэхъумэ,

а щіыпіэм нэхъ пэгъу-

нэгъуу щыІэ гупыр абы

псынщІэу нэсын хуэдэу.

Управленэм и унафэщІ-

хэри сэри мы зэманым

къулыкъур езыхьэкІхэм-

рэ ветеранхэмрэ, абы-

хэм я Іыхьлыхэмрэ бла-

узыншагъэ, зэІузэпэщы-

гъэрэ мамырыгъэрэ,

ехъуліэныгъэ яіэну, -

жијащ полицэм и полко-

вник Мэш Мурат къы-

БАХЪСЭН Ланэ.

зэмылІэу-

хуащІ

зыгуэр

дохъуэхъу

лъапІэхэмрэ иратащ.

ухуэныгъэ

шІапІэхэм

гъэхэмрэ

щыпсалъэм.

хэлъхьэныгъэ

піэхэм я ліыкіуэхэр,

НэхъыфІхэм хабжащ

Эстраднэ-лъэпкъ къафэхэмкіэ щапхъэу къалъыта «Модис» сабий ансамблым зыкъыщигъэлъэгъуащ «Телъыджэхэм я дуней» фІэщыгъэм щІэту къэфэнымрэ сценэм екіуу итынымкіэ Железноводск къалэм щекіуэкіа урысейпсо фестивалым.

ПСОМИ ефіэкіыу дахащэу

зэчиифІэхэр зэуэ жюрим хэтхэм я гулъытэ ягъуэтащ икІи цІыкІухэр зэрызэпеуа лІэужьыгъуэхэм ящыщу тіумкіэ (спорт къафэхэмрэ лъэпкъ къафэхэмкІэ) фІым я фІыжу къалъытащ. Абыхэм къахьащ Гран-примрэ

Апхуэдэ ехъуліэныгъэ зиіэ къэфакіуэхэр «Лидер Рос-сии» фіэщыгъэм щіэту Москва щекІуэкІыну урысейпсо фестивалым и кІзух зэпеуэм ирагъэблэгъащ. хэтыну Гупым и унафэщІыр Берд

Сурэтхэр КЪАРЕЙ Элинэ Оксанэщ.

ЦІБІХУ ІЭПКЪЛЬЭПКЪБІМ од 2-6 щыхъум ирихьэлізу къдпъхум ирихьэлізу къдпъхум ирихьэлізу къдпъхум ирихьэлізу къдпъхум ирихьэлізу къдпъхум ирихьэлізу • ГъэщІэгъуэнщ

теухуауэ

♦Лъы мыкІуэу цІыхум и Іэпкълъэпкъым зы щІыпІэ закъуэщ иІэр - и нэджыджыр (роговица глаз). ЦІыхум и нэр щызэтехам деж нэджыджым хьэуар лъоіэсри, апхуэдэу къыІэрыхьэ лъышэм (кислородым) ирокъу, лъынтхуэ емыкІуалІэми.

◆Сабийр мазибл ирикъуху шхэнри бэуэнри зэдехь. ЦІыху балигъым апхуэдэу хуэщІынукъым иужь ихьэми. ♦Псантхуэм ирижэ импуль-

сым зы сыхьэтым километр 274-рэ къызэпеч. ◆Дунейм телефону тетым зэгъусэу япкърыт электроим-

пульсым нэхърэ нэхъыбэ зы махуэм къегъэщІ цІыхум и щхьэ кіуціым. ♦Зы цІыхум и Іэпкълъэпкъым

химие пкъыгъуэу хэлъыр къэбгъэсэбэпу къыпхуэгъэщІынут зы хьэ хэз бжьыдзэ зыукІын тхъуэбзащхъуэ, къэрэндащ 900 къэзыщІын углерод, зы топышэ зыгъэуэн калий. сабын Іыхьи 7 къызыхэкІын дагъэ, псы литр 50-м

↓ЦІыхум и гъащІэм къриубыдэу абы и гум лъы литр мелуани 182-рэ кърехуэкІ.

♦Мы псалъэухам уеджэху уи Іэпкълъэпкъым щыщу налъэ ◆ЦІыхум псыхуэлІэр къыщомин 50 малІэри, абыхэм я піэм щіэ къоувэж ♦ Іэ ижькіэ тхэхэр Іэ сэмэгукіэ

тхэхэм нэхърэ илъэси 9-кІэ нэхъыбэрэ мэпсэу. ◆ЦІыхум пщіыхьэпіэу илъагъум и процент 90-р щогъуп-

♦Зи ныбжь нэса цІыхум и гъа-

Редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ ШИРДИЙ Маринэ

Редколлегием хэтхэр:

Жыласэ Заурбэч (редактор нэхъыщхьэ), ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор). шокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, ЩхьэшэмышІ Изэ.

формацэ террабайти 150-рэ и щхьэ куцІым илъщ, абыхэм я нэхъыбапІэр къыхуэмыгубзыгъыжми.

♦ЦІыху Іэпкълъэпкъым хvабагъэ фіокіуэд. Абы и процент 80-р щхьэмкіэ къыпкърокІ.

хьэ и Іэпкълъэпкъым псыуэ итым и зы процент фіэкіуэдамэ. Проценти 5 хэщІмэ - къомэх, проценти 10 хуримыкъумэ - малІэ ♦Илъэси 4 ирикъу сабийм зы

махуэм къриубыдэу упщІэ 450-рэ ет. ◆ЦІыхуитІ дунейм теткъым я

щіэм и кіэм ирихьэліэу ин- Іэпапіэр зэтехуэу. Псэущхьэхэм апхуэдэу яхэтыр коалэраш

♦Узыфэ куэд бактерие зэмылІзужьыгъузхэм къыхэкІыу цІыхум псалъэ 4800-рэ къыжаіэ. Ауэ щіэныгъэліхэр зыщыгъуазэ бактериехэм я проценти 10-ращ шынагъуэр. ↓ЦІыхум и гъащІэм къриубы-

токІэж. Ауэ абы зэи гу лъитэркъым езым. ♦ Іэпкълъэпкъым мывэ хьэарагонит, кальцит, кристоба-

щхьэ куцІым химие реакцэ сэуфынур, жейкІэ ирикъумэ. мини 100 къыщокІуэкІ. **ФЫРЭ Анфисэ**. мини 100 къыщокІуэкІ

♦Сабийм лъэгуажьэтес имыкъикІзу аращ.

♦Іэпкълъэпкъым нэхъ лъэщ дыдэу хэт лыпцІэр – бзэгурщ. ♦Сабий цІынэм и щхьэ куцІыр налъэ мелард 14-у зэхэлъщ. Ауэ, ди жагъуэ зэрыхъунщи, абыхэм я бжыгъэр хэхъуэркъым, атіэ, хэшіыурэ макіуэ. ЦІыхум и ныбжьыр илъэс 25-м зэрынэсу, щхьэ куцІым налъэ мини 100-м щІигъу холІыкІ зы махуэм къриубыдэу. Тхылъ шеджэкіэ, зы дакъикъэм налъэ 70 маліэ. Ціыхур илъэс 40-м нэса нэужь, налъэхэр нэхъ псынщізу кіуэдын щіадзэри, илъэс 50-м ирихьэл эү щхьэ куцІыр, къапщІэу - нэхъ ціыкіу, щыгъупщэх мэхъу, языныкъуэ къуэпсхэр мэгъу. ♦КІэтІий псыгъуэм метри 2,5рэщ и кІыхьагъыр. Ауэ, цІыхум и псэр зэрыхэкіыу, кіэтіийм лэжьэн щегъэт, мэпсэхужри, метри 6-м нас зещащых. ♦ЦІыху балигъым зы махуэм къриубыдэу мин 23-рэ хьэуар

жьэдешэри къыжьэдегъэ-

♦ЦІыхум и жьэ кІуэцІым бактерие мин 40 жьэдэсш.

♦ ЦІыху балигъым и нэм плъыфэ мелуани 10 хузэхогъэкІ, ауэ сабий къалъхуагъащІэм щІыхур илъагъуххэкъым. ♦Зы жэщ-махуэм къриубыду

жьэдокі. ♦ЦІыхур пщэдджыжьым милиметри 8-кІэ нэхъ лъагэщ пщыхьэщхьэм нэхърэ. Махуэ дэу и фэр 1000-рэ токіри, къы- псом лэжьа ціыхум и тхыціэр

зэщегуэри, жэщым, зыщигъэпсэхукІэ, зеукъуэдииж. ♦Сыт и лъэныкъуэкІи зыхуей зыру 4 пкърылъщ: апатит, хуэзэ цІыхур махуи 10-кІэ мыжеймэ, ліэнущ. Къыхэгъэусшныных др шхыныншэу ♦Зы дакъикъэм къриубыдэу тхьэмахуэ бжыгъэкІэ зэрып-

Генералым и фэеплъ зэхьэзэхуэ 💽 Спорт

Жэпуэгъуэм и 25 - 26-хэм Владикавказ щекІуэкІащ дзюдомкІэ III урысейпсо зэхьэзэхуэ. Ар къызэрагъэпэщат генерал Плиев Хьисэ и фэеплъу. Осетие Ищхъэрэ - Алание Республикэм и командэ къыхэхахэр щагъэхьэзыр спорт центрым и алэрыбгъухэм зэпеуэм и саугъэт нэхъыщхьэхэм щыщІэбэнащ къэралым и **щіыналъибгъум къикіа**, зи ныбжьыр піэхэр зыіэрагъэхьащ. илъэс 23-м щ имыгъуа спортсмени 100-м

къыхэхам фэеплъ зэхьэзэхуэм медаль зэмылі эужьыгъуэу 9 щызыі эригъэхьащ, абыхэм ящыщу 4-р дыщэу.

Я хьэлъагъ елъытауэ щыбэна гупхэм пашэныгъэр щаубыдащ Къанокъуэ Арианнэ (кг 52-рэ), Шэджэм БетІал (кг 66-рэ), Абазэ Астемыр (кг 90), Быф Идар (кг 100)

лауреат цІэмрэ.

Дыжьын медалхэр къахьащ Кабуловэ Миланэ (кг 70), Тау Артур (кг 60), Къуныжь Ролан (кг 90) сымэ. Уянаев Ислъамрэ (кг 90) Мырзэбэч Ильясрэ (кг 100) ещанэ увы-

ФщІэн папщІэ: Плиев Хьиса Александр и къуэр (1903 - 1979) совет дзэ унафэщТ цІэрыІуэщ, армэм и генералщ, Совет Сою-КЪЭБЭРДЕЙ-Балъкъэрым и командэ зым тІзунейрэ и ЛІыхъужьщ, Монголие ЦІыхубэ Республикэм и ЛІыхъужьщ.

КЪЭХЪУН Бэч.

къы-

къы-

Мэзкуу областым хыхьэ Реутов къалэм щекі уэкіащ пауэрлифтингымкІэ нейпсо чемпионат. Абы хэтащ спортсмен щІигъу. Къэбэрдей-Балъкъэрым атлетикэ хьэлъэмкІэ и командэ къыхэхам хэту зэхьэзэхүэм зыкъыщигъэлъэгъуащ куейм и спорт школ №1-м и унафэщі Уянаев Азрэт.

ЗИ НЫБЖЬЫР илъэс 50 -54-хэм итхэм я зэхьэзэхуэм, зи хьэлъагъыр килограмми 110-м нэблагъэхэм хэта балъкъэр щІалэр дунейпсо

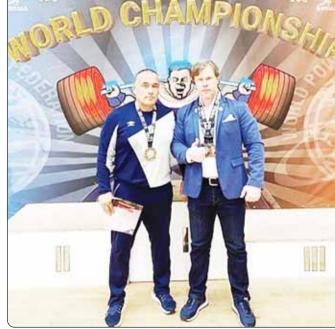
Фигу къэдгъэкІыжынщи, Европэм и чемпионат мэкъуауэгъуэм екІуэкІам Уянаевым пашэныгъэр щиубыдауэ щытащ, килограмми 155-рэ къиІэтри. Нэхъапэ-Іуэкіэ спорт школым и унафэщіым игъэзэщіащ Урысейм спортымкіэ и масте-

Дунейпсо чемпионатым щыток Гуэ

чемпион щыхъуащ.

сейм спортъ... рым и мардэр. **МЭЗКУУ Къан**.

МЫ КЪЫДЭКІЫГЪУЭМ ЕЛЭЖЬАХЭЩ:

жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Дыщэкі Соня, корректорхэу Нэужьокъуэ Заирэ (2, 3-нэ нап.), Инэрокъуэ Азэмэт (1, 4-нэ нап.)

КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящіащ Дол Маринэ, Мэлбахъуэ Анжелэ.

Сурэтхэм елэжьар Бицу Жан-

«Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ.

357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокі.

ТЕЛЕФОНХЭР:

редактор нэхъыщхьэм, секретарым -42-56-19

унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр: 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щіыналъэ Іуэхущіапіэм ятхащ

ПИ № ТУ07-00117-м щІэту.

Индексыр П 5894 Тиражыр 1.747 Заказыр №2208

(12+)

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщІэ-

ныгъэхэмкІэ и управленэм.

Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Теддзэ тхыгъэхэм

щаіэта іуэхугъуэхэм я пэжа-

гъымкіэ ахэр зытхахэм нэсу

жэуап яхь. Авторхэмрэ редак-

цэмрэ я Іуэху еплъыкіэр зэте-

щыхьа бжыгъэхэм,

хуэ зэпыту щыткъым.